

کشمکشها و سازواریهای مالی در زوجهای شاغل؛ یک مطالعه پدیدارشناسی

مقدمه: پژوهش حاضر با هدف شناسایی تجارب زیسته زوجهای شاغل از مسائل مالی انجام شد.

روش: این پژوهش با رویکرد کیفی و با روش پدیدارشناسی تفسیری انجام شد. طی این مطالعه، پژوهشگران ۱۲ زوج شاغل دارای رضایت زناشویی را با بهره‌گیری از نمونه‌گیری گلوله برفی و ۱۲ زوج شاغل دارای تعارضات زناشویی را نیز با روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب کرده و مورد مصاحبه قرار دادند. مصاحبه‌ها با استفاده از روش دیکلمن، آلن و تانر که دارای ماهیت تیمی بوده و در پدیدارشناسی تفسیری مرسوم است، مورد تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: تحلیل تجارب مشارکت‌کنندگان، منجر به شناسایی ۲ مضمون اصلی تحت عناوین کشمکش مالی (با مضامین فرعی: ترجیح مالی، روابط نامناسب مالی، عدم تعهد مالی، ضعف در مهارت‌های مالی، مدیریت منفرد مالی و خشونت مالی) و سازواری مالی (با مضامین فرعی: عدم ترجیح مالی، روابط بهینه مالی، تعهد مالی، زندگی مالی مشترک و مهارت‌های مالی زوج) شد.

بحث: نتایج این پژوهش نشان داد مسائل مالی در سبک زندگی زوج شاغل چیزی بیش از صحبت کردن و مشاجره پیرامون پول و بودجه است. این مطالعه ضمن مقایسه کیفی دو گروه زوجهای شاغل راضی و متعارض از نقطه نظر مسائل مالی، این نکته را نیز بر مطالعات قبلی افزود که آنچه از چالشهای مالی و منازعات مرتبط با پول مهم‌تر است، نحوه ادراک و مقابله زوج شاغل برای حل و فصل این معضلات و تعارضات مالی است. زوج شاغل می‌توانند با کمک شاخصه‌های اولویت‌بندی مناسب، روابط مالی مناسب، مسئولیت‌پذیری مالی، زندگی مالی تیمی و کسب مهارت‌های مالی به سمت سازواری مالی در حرکت باشند.

۱. روح‌اله رحیمی^{۱۵}
دانشجوی دکتری مشاوره، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

۲. حسین سلیمی بجنستانی^{۱۵}
دکتر مشاوره، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران، (نویسنده مسئول)
<H.salimi.b@gmail.com>

۳. کیومرث فرح‌بخش^{۱۵}
دکتر مشاوره، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

۴. محمد عسگری^{۱۵}
دکتر روانشناسی تربیتی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

این مقاله برگرفته از رساله دکتری روح‌اله رحیمی در دانشگاه علامه طباطبائی تهران است.

واژه‌های کلیدی:

پدیدارشناسی، تجربه زیسته، زوج شاغل، سازواری مالی، کشمکش مالی

تاریخ دریافت:

تاریخ پذیرش:

Financial Conflicts and Compatibility in Dual-Career Couples: A Phenomenological Study

▶▶ **1- Rohollah Rahimi**
Ph.D. Student of Counseling,
Department of Counseling,
Faculty of Psychology
and Educational Sciences,
Allameh Tabataba'i
University, Tehran, Iran

▶▶ **2- Hossien Salimi Bajestani**
Ph.D. in Counseling,
Department of Counseling,
Faculty of Psychology
and Educational Sciences,
Allameh Tabataba'i
University, Tehran, Iran.
(corresponding author)
<H.salimi.b@gmail.com>

▶▶ **3- Kiumars Farahbakhsh**
Ph.D. in Counseling,
Department of Counseling,
Faculty of Psychology
and Educational Sciences,
Allameh Tabataba'i
University, Tehran, Iran.

▶▶ **3- Mohammad Asgari**
Ph.D. in Educational
Psychology, Department
of assessment and
measurement, Faculty of
Psychology and Educational
Sciences, Allameh Tabataba'i
University, Tehran, Iran.

KeyWords:

Dual-career couples, Lived experiences, Financial conflict, Financial compatibility, Phenomenology

Received:

Accepted:

Introduction: The purpose of this study was to identify living experiences of dual-career couples as regards financial issues.

Method: This research was done by qualitative approach and by the method of interpretive phenomenology. In this study, the researchers selected and interviewed 12 dual-career couples with snowball sampling and 12 dual-career couples with marital conflicts through purposeful sampling. Interviews were analyzed using the Dickman, Allen, and Turner's (1989) method, which is team-based.

Findings: Analyzing the participants' experiences led to the identification of two main themes under the heading of financial conflict (with the sub-themes of absence of financial preference, inappropriate financial relationships, absence of financial commitment, weakness in financial skills, individual financial management, and financial violence) and financial compatibility (with the sub-themes of lack of financial preference, optimal financial relationships, financial commitment, joint financial life, and equal financial skills).

Discussion: The results of the study showed that the scope of financial issues in the lifestyle of dual-career couples is not limited to talking and arguing about money and budget. Moreover, what is more important than financial challenges and money-related disputes is how such couples understand these financial problems and the way they deal with them. The dual-career couples also can move toward financial sustainability with the help of appropriate prioritization indicators, appropriate financial relationships, financial responsibility, team-based financial life, and financial skills acquisition.

Extended Abstract

Introduction: The notion of the traditional family (the man working outside the home and the housewife working indoors) is fading away, so that there are families where both men and women are working as full-time employees (Musavi, Samavatyan, & Nouri, 2018). The lifestyle of a dual-career couple refers to a situation in which the couple plays different roles, with the couple engaging in parallel duties at work and housework (Shweta, 2017). Dual-career couple case can be referred to as a relatively new field of research that emerged in the late 1960s. Such families were exceptions in the 1960s, but were steadily increasing in the 1970s and early 1980s. The formation of dual-career couples was primarily due to their financial needs and motivation to earn more money (Sultan, Tabassum, & Abdullah, 2014). Many studies have shown that one of the most important factors affecting marriage is income. If the income is from both couples, it will make life easier; however, sometimes it would lead to marital problems (Tavassoli & Taheri, 2014). Financial conflicts are more common than other types of specific conflicts among dual-career couples (Balali, Bakhtiari Safar, Mohammadi, & Mohagegi, 2017). Financial matters are not simply just talking and arguing about money and budget. The present study seeks to identify the lived experiences of dual-career couples with financial issues and marital conflicts using a qualitative study.

Method: This research was done by qualitative approach and by the method of interpretive phenomenology. The study population was all Dual-career couples in Nourabad city in 2018. In this group, purposeful sampling strategy and snowball method were used to select the samples. The study population consisted of conflicted dual-career couples, all dual-career couples with marital conflict who had referred to the Ofogh Family Counseling Clinic during the four-month period (November to February 2018). Purposeful and accessible sampling in conflicting couples was also conducted. In this study, semi-structured in-depth interviews were used to collect data. In addition to using the interview method, other methods of collecting information in phenomenology such as field notes and observation were also used. The interviews ranged from 47 to 75 minutes, depending on the mood, tolerance, and interest of the participants. In order to gain access to the perceptions and experiences of the interviewees' lives, a three-pronged approach

to phenomenological interviewing (Seidman, 2006) was modeled in formulating a semi-structured in-depth paired interview question. To analyze the data from the semi-structured interviews, the team-based Diekelmann, Allen, and Tanner's (1989) method was used in conventional interpretive phenomenology. The validity and reliability of the research data were also analyzed by the four Guba and Lincoln's (1989) validity indices; reliability, validity, reliability and adequacy, and generalizability and transferability.

Findings: The findings of this qualitative study showed that the criterion for measuring a successful relationship financially is not the lack of conflict, but the perception of couples and the way they deal with those challenges and financial conflicts and a return to normal practice. After analyzing the interviews with 12 couples with marital conflicts and 12 couples with marital satisfaction and after coding and classifying the initial concepts, two main themes and 11 sub-themes were extracted from their lived experience on financial issues. The main theme derived from the analysis of the statements of conflicting working couples was financial conflict. The data analysis process in this core theme led to the identification of six sub-themes including financial preference, inappropriate financial relationships, absence of financial commitment, weakness in financial skills, individual financial management, and financial violence. The lived experiences of dual-career couples also indicated that they also coped with financial problems, but their attitudes and financial problems differed from those of conflicting couples. Analyzing the expressions of married career couples with marital satisfaction also led to the identification of the second main theme of financial sustainability. The five sub-themes derived from the analysis of this core theme were the lack of financial preference, optimal financial relationships, financial commitment, shared financial life, and even financial skills.

Discussion: An important indicator that makes this qualitative research unique was the interview with the couples with satisfaction and the conflicting couples, which made it possible to compare the two groups in terms of financial matters. The first sub-themes about financial issues in both groups of couples with marital satisfaction and conflict were respectively the lack of financial preference and financial preference. The difference in the meaning of money in the minds of couples and

different priorities regarding financial matters was one of the boundaries of dual-career couples' satisfaction with conflicting couples.

The second common theme in the statements of dual-career couples was the theme of financial relationships. In this lifestyle, as both spouses have an income and gain more power by injecting money into the family, marital conflict will be inevitable if they cannot equate their financial relationships. One of the most important issues that led to financial conflicts in the dual-career couples' relationships was the difference in the money allocation that caused severe conflicts and even violence between couples. Dual-career couples with marital satisfaction, empathetic understanding, financial trust, mutual support and appreciation, financial encouragement, and generally constructive relationships between spouses on financial issues also play a critical role in their financial adjustment.

The third sub-theme derived from the analysis of couples' statements on financial issues, commitment, and the lack of financial commitment. There are often two aspects to commitment in marriage that are sometimes referred to as "selflessness" and "coercion and restraint". The aspect of selfless sacrifice of dual-career couples expresses in particular the concepts of financial responsibility and non-reliance on each other, in which every couple financially supports their spouse without any financial support. The aspect of coercion and limitation in financial commitment is also what keeps spouses in financial straits living together. If a couple wants to stay together for a long time, they have to work on or adapt to the unpleasant aspects of financial situation.

The fourth common sub-theme extracted was financial management. In a family of dual-career couples, given that the woman also injects income and money from her employment into the family, she expects to play a full or at least part of financial management, and when this is not the case, it causes marital conflicts between the couples. Data analysis in this context showed that most of the conflicting couples were managing the financial issues in two (single) forms of money for the woman and money for the man. Working couples who deal with financial problems as a team. This team-based financial management increases the marital satisfaction of the working couple.

The last common sub-theme was the presence or absence of financial management

skills. Basic financial skills such as mutual awareness of each other's financial perspectives, financial targeting, and joint financial planning were effective in reducing couples financial distress and marital conflicts related to financial issues. Lack of financial management skills in conflicting career couples causes confusion in the couple's financial relationships and leads them to chronic couple conflicts. Some of these skills are passed down from childhood through the family of origin, while others require training.

Financial violence was a by-product of the couple's statements that marital conflict is about financial conflict. This type of violence results in limiting your partner's access to financial resources or information on how to earn and spend on family finances. Given the employment and earnings of couples in this study, they are more likely to experience economic violence than traditional couples, and 23 of the couples report this type of violence.

Ethical Considerations

Authors' contributions

All authors contributed in designing, running, and writing all parts of the research.

Funding

In the present study, did not have any sponsors.

Conflicts of interest

This article does not conflict with other articles of my.

Follow the ethics of research

The ethical considerations required in this study included obtaining informed consent from career couples and obtaining written consent, confidentiality (using pseudonyms such as couples 1, 2, etc. throughout the study) and the right to opt out.

Acknowledgments

We appreciate all the career couples who participated in this qualitative study.

مقدمه

خانواده در طول تاریخ بر اثر عوامل گوناگون دستخوش تغییر شده است. مروری بر چگونگی تحول این نهاد مهم در جوامع مختلف نشان می‌دهد که شگرف‌ترین دگرگونیها در خانواده وقتی رخ می‌دهد که مناسبات سنتی در آن بر هم بریزد (ناییبی و گلشنی، ۲۰۱۳). با ورود مدرنیته به زندگی انسان، نظم سابق در تقسیم وظایف زن و مرد در خانواده به هم خورد، یکی از این تحولات، تغییر نقش مرد به‌عنوان تنها نان‌آور خانواده است که زنان نیز تا اندازه‌ای در این مسئولیت سهیم شده‌اند. در نتیجه تصور خانواده سنتی (مرد شاغل در بیرون از خانه و زن خانه دار) در حال محو شدن است، به‌گونه‌ای که خانواده‌هایی وجود دارند که در آنها زن و مرد هر دو شاغل هستند (موسوی و همکاران، ۲۰۱۸). سبک زندگی زوج شاغل به وضعیتی اشاره دارد که در آن زن و شوهر، نقشهای مختلفی را ایفا می‌کنند؛ به‌طوری‌که زوج درگیر وظایف موازی در محل کار و انجام کارهای خانه می‌شوند (شوتا، ۲۰۱۷). مطالعه زوجهای شاغل، یک حوزه پژوهشی نسبتاً جدید است که در اواخر دهه ۱۹۶۰ پدید آمده است. چنین خانواده‌هایی در سالهای دهه ۱۹۶۰ استثنا بودند، ولی به‌طور پیوسته در دهه ۱۹۷۰ و اوائل دهه ۱۹۸۰ رواج پیدا کردند. پژوهشهای پیشگامانه راپاپورت و راپاپورت^۲ (۱۹۷۱؛ ۱۹۷۶) به سرعت با سایر مطالعات علمی بر روی سبک زندگی زوج شاغل، مانند اپستاین^۳ (۱۹۷۱)، گارلند^۴ (۱۹۷۲)، پالوما^۵ (۱۹۷۲) و هولستروم^۶ (۱۹۷۳) پیگیری شد (رودرا^۷، ۲۰۱۷).

مطالعات مختلف (آبله^۸، ۲۰۰۳؛ آبله و والمر^۹، ۲۰۱۱) برای شکل‌گیری زوجهای شاغل، سه مبنای مهم را عنوان می‌کنند: اول، تئوری اقتصادی خانواده که مهم‌ترین عامل مؤثر بر شکل‌گیری این گونه ازدواجها را به حداکثر رسانیدن سودمندی اقتصادی بیان می‌کند (برای

1. Shweta

2. Rapoport and Rapoport

3. Epstein

4. Garland

5. Poloma

6. Holmstrom

7. Rudra

18. Abele

19. Volmer

مثال؛ بکر، ۱۹۸۱؛ بلاسفیلد و دروینک، ۲۰۰۱، به نقل از آبله، ۲۰۰۳). دوم، تئوری تبادل اجتماعی (امرسون، ۱۹۷۶، به نقل از آبله و والمر، ۲۰۱۱) که استدلال می‌کند روابط زوجها نه فقط بر تبادل اقتصادی، بلکه به تبادل اجتماعی نیز متکی هستند. همسران پیامدهای اجتماعی را در درون روابطشان سرمایه‌گذاری کرده و برای اطمینان از ماهیت بلندمدت روابطشان، با هم دادوستد دارند. سوم، رویکردهای جنسیتی که مباحث مربوط به برابری جنسیتی را مطرح می‌کنند. این رویکردها به‌ویژه برای زنان با توجه به ارزشمندی مشارکت برابر در زندگی زناشویی، حائز اهمیت است (آپوستال و هلند، ۱۹۹۳؛ بوینکه، ۲۰۰۷؛ والتر و لوکوشات، ۲۰۰۸؛ آبله، ۲۰۰۹).

خانواده‌های شاغل به‌عنوان نوع جدیدی از خانواده در جامعه، منابع جدیدی را برای رضایت زوجها فراهم کرده است؛ به همین ترتیب، انواع جدیدی از مشکلات را ارائه می‌کند که رضایت زناشویی را تهدید می‌کند (بت و همکاران، ۲۰۱۷). اشتغال همزمان زوج، هم در چارچوب خانواده و هم در جامعه نمود دارد و باعث تغییراتی در سطح رضایت و تعارضات زناشویی زوجها می‌شود. بنابراین بافت خاص اقتصادی - اجتماعی زوجها شاغل، آنها را با چالشهای متفاوتی نسبت به سایر زوجها مواجه می‌کند. این اضطراب و بار اضافی نقش، فشار و استرس ناشناخته‌ای را برای شغل و خانواده به ارمغان آورده است. قربانی این توسعه، اغلب رضایت زناشویی در زوجها شاغل است (جوزف و ایناناثان، ۲۰۱۶). شکل‌گیری خانواده زوجها شاغل، در مرتبه اول ناشی از نیازهای مالی و انگیزه آن، کسب درآمد بیشتر بود (سلطان و همکاران، ۲۰۱۴). علیرغم مزایای مالی، زوجها شاغل با چالشهای متعددی مواجه‌اند (نیول و پیکرل، ۲۰۰۵؛ درایب و استنفورس، ۲۰۱۰). مطالعات زیادی نشان داده‌اند که یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر زندگی زناشویی، مسئله درآمد است.

1. Apostal and Helland
4. Bett
7. Neault and Pickerell

2. Boehnke
5. Joseph and Inbanathan
8. Dribe and Stanfors

3. Walther and Lukoschat
6. Sultan

چنانچه این درآمد از طرف هر دو زوج باشد، باعث سهولت زندگی می‌شود ولی در کنار این سهولت زندگی، در پاره‌ای موارد سبب بروز مشکلات و تعارضات زناشویی میان زوج هم می‌شود (توسلی و طاهری، ۲۰۱۴). تعارضات مالی نسبت به سایر انواع تعارضات خاص در زوجهای شاغل (جنسی و خانوادگی) و فور بیشتری دارند (بلالی و همکاران، ۲۰۱۷). با توجه به تفاوت رفتار زنان و مردان با پول، می‌توانیم بپذیریم که ورود پول به جیب زنان در خانواده‌های هر دو شغله، موجب به چالش کشیده شدن تعادل اقتصادی سنتی موجود در خانواده با اتکای به نان‌آوری مرد می‌شود (علیرضائزاد و همکاران، ۲۰۱۵). این جمله را زیاد می‌شنویم که «وقتی پول نباشد، تعارض و دعوا شروع می‌شود». این جمله اگر چه ظاهراً درست به نظر می‌رسد، ولی در اصل درست نیست. با این که بعضی از زندگیهای مشترک، به خاطر فشار مالی فرو می‌پاشند، ولی برخی دیگر نیز تحت تأثیر فشار مالی، محکم‌تر می‌شوند (کارلسون و دینک مایر، ۲۰۰۳). از یک طرف، اعتقاد بر این است که زوجهای دارای درآمد بالا، از سطح رضایت زناشویی بالاتری برخوردارند و از طرف دیگر، مشخص شده است که پول، تأثیر کمی بر خشنودی زناشویی دارد (بِجِتی و روزتی، ۲۰۰۹). این نتایج پژوهشی متناقض، نتیجه‌گیری در مورد این موضوع را پیچیده‌تر می‌کند.

مسائل مالی چیزی بیش از صحبت کردن درباره پول و بودجه است. در واقع مسائل مالی به‌طور ضمنی به معنای نفوذ قدرت و تقسیم قدرت در خانواده است (اولسون^۳ و همکاران، ۲۰۰۸). تعارضات زناشویی متقابلاً به‌طور مستقیم بر مشکلات مالی تأثیر می‌گذارند (شوبل^۴ و همکاران، ۲۰۱۲) و مشکلات مالی جامعه نیز بر مشکلات مالی خانواده و در نهایت تعارضات زناشویی تأثیرگذار است (جیمز^۵، ۲۰۰۲). داو^۶ و همکاران (۲۰۱۲) پژوهشی در مورد این که اختلافات مالی چگونه با تعارضات و انحلال زناشویی رابطه دارد، انجام دادند.

1. Carlson and Dinkmeyer
4. Schewble

2. Becchetti and Rossetti
5. James

3. Olson
6. Dew

این پژوهشگران با استفاده از داده‌های به دست آمده از پیمایش ملی خانواده‌ها دریافتند که اختلاف مالی نسبت به انواع دیگر مسائل زناشویی نظیر مسائل روزمره، صرف زمان با یکدیگر، رابطه جنسی و خویشاوندان، از قوی‌ترین پیش‌بینی کننده‌های طلاق بود. به‌ویژه این پژوهشگران، اهمیت زیاد بحث‌های مالی را در بالارفتن احتمال طلاق نشان دادند. همچنین طبق نتایج حاصل از مطالعات متعدد، استرس مالی بالاترین سهم را در ناراضی‌ت‌های زناشویی دارد. به‌طوری‌که زوج‌هایی که دائماً بر سر مسائل مالی با هم تعارض دارند، رابطه زناشویی‌شان را شکست خورده می‌پندارند (داکین و واملر، ۲۰۰۸).

وگلر و همکاران^۲ (۲۰۰۸) سیستم مدیریت پول در خانواده را به دو طبقه تقسیم کردند. طبقه اول شامل راهبردهای مدیریت مالی می‌شود که در آن زوجین عمدتاً به‌عنوان دو واحد اقتصادی منفرد عمل می‌کنند. طبقه دوم نیز راهبردهایی را در بر دارد که در آن زوجین بخشی از درآمد خود را برای مخارج خانواده و مابقی آن را برای مخارج شخصی خود در نظر می‌گیرند. زوجین معمولاً به یکی از سه روش ذیل عمل می‌کنند: (۱) کل درآمد در اختیار زن: زن همه یا تقریباً همه درآمد خانواده را مدیریت می‌کند و شوهر تنها مقدار کوچکی از کل درآمد را در دست دارد. (۲) کل درآمد در اختیار مرد/ سیستم کمک مالی در خانه داری: در این سیستم، مرد همه پول را مدیریت می‌کند و یا مرد عمده پول را به جز برای کمک مالی خانه داری، مدیریت می‌کند. (۳) سیستم خزانه مشترک: زوجین پول‌شان را در یک حساب بانکی مشترک واریز می‌کنند و آن را با هم مدیریت می‌کنند و هر کدام به هر میزان که پول نیاز داشته باشند، از حساب برمی‌دارند.

بورگوین و همکاران^۳ (۲۰۰۷) نیز یک سال پس از آغاز زندگی زناشویی، نگرش زوجین نسبت به مالکیت پول و این که آنها چگونه در زمینه مدیریت مالی تعامل می‌کنند را مورد

1. Dakin and Wampler
2. Vogler
3. Burgoyne

کاوش قرار دادند. این پژوهشگران، شرکت‌کنندگان را در زمینه مالکیت پول به سه دسته تقسیم کردند: ۱) مالکیت مشترک (۲) مالکیت فردی (۳) مالکیت انتقالی زوجها. نتایج نشان داد در دسته مالکیت مشترک، زوجین اعتماد بیشتری به یکدیگر دارند و حس می‌کنند عجیب است که صورت حسابها را تفکیک کنند و برای امور، جدا پرداخت کنند. آنها به این که هر دو همسر در رابطه دستمزدشان را ادغام کنند، احساس نیاز شدید می‌کردند.

رجبی و همکاران (۲۰۱۸) در شناسایی مؤلفه‌های کیفیت زندگی زناشویی، به مؤلفه مهارت مدیریت منابع مالی اشاره کردند. آنها به نتیجه رسیدند که توجه زوجین به مشکلات مالی در آغاز ازدواج، کمکهای مالی خانواده اصلی در اوائل زندگی زناشویی، داشتن مدیریت مالی، اولویت دادن به هزینه‌های ضروری و داشتن یک پس‌انداز می‌تواند کیفیت و رضایت زناشویی زوجین را در زمینه‌های مالی حفظ کند. داس زرین و دسترس (۲۰۱۶) نشان دادند بین رفتار مدیریت مالی و رضایت زناشویی رابطه مثبت و معنادار وجود دارد. نظری‌پور (۲۰۱۳) نیز در پژوهشی تحت عنوان «مدیریت مالی خانواده و کیفیت رابطه زوجین»، ۲۵ زوج موفق سنندجی را مورد مطالعه قرار داد. این پژوهش شش نتیجه مهم را در بر داشت: یکی از زوجین با برقراری اعتماد و تعامل سازنده با طرف مقابل عهده‌دار مدیریت امور مالی خانواده بود، بدهیهای خانواده در حداقل بوده، مخارج خانواده در چارچوب درآمد زوج بوده، تعامل سازنده میان زوجین در داشتن حساب مشترک یا مستقل و حل مشکلات مالی وجود داشته و ادراک همسو درباره معضلات مالی خانواده میان زن و شوهر برقرار بود. همچنین راز- یوروویچ^۱ (۲۰۱۲) در مطالعه‌ای روی زوجهای شاغل نشان داد، ثبات شغلی زوج و نیز اشتراک‌گذاری بیشتر درآمد میان آنها، ثبات بیشتر زندگی زناشویی را به همراه دارد و اگر چه درآمد مردان، احتمال بروز طلاق را کاهش می‌دهد، اما درآمد برابر و یا بیشتر زنان نسبت به مردان در این نوع زوجها، احتمال طلاق آنان را افزایش می‌دهد.

---

1. Raz-Yurovich

علیرغم پژوهشهای قابل ملاحظه (کیلوالد، ۲۰۱۶)، حمایت تجربی برای دیدگاههای مختلف رابطه بین پول و کار با بی ثباتی زناشویی و طلاق؛ ناتمام (سایر و بیانچی، ۲۰۰۰) و متناقض (برینز و جوینر^۲، ۱۹۹۹) است. غالب پژوهشهای انجام گرفته مرتبط با زوجهای شاغل در ایران نیز منحصر به پژوهشهای همبستگی و اثربخشی است. از طرف دیگر، جستجوی پژوهشگران در منابع اطلاعاتی نیز نشان داد تا کنون پژوهش کیفی خاصی برای بررسی مسائل مالی در سبک زندگی زوج شاغل در ایران انجام نشده است. از این رو پژوهش حاضر درصدد است به این خلأ پژوهشی پرداخته و با استفاده از یک مطالعه پدیدارشناسانه، تجارب زیسته زوجهای شاغل دارای رضایت و تعارضات زناشویی را از مسائل مالی شناسایی کند.

روش

از آنجا که هدف اصلی این پژوهش، بررسی کیفی مسائل مالی از نقطه نظر تجارب زیسته زوجهای شاغل بود، لذا ورود به درون تجارب زیسته زوجهای شاغل مستلزم اتخاذ روشی بود که قادر به انجام چنین کاری باشد. از این رو از روش پدیدارشناسی تفسیری استفاده شد. برای این منظور با استفاده از مصاحبههای عمیق نیمه ساختاریافته (در قالب رویکردهای سه گانه به مصاحبههای پدیدارشناسانه) دادههای مرتبط با مسائل مالی در سبک زندگی زوج شاغل در جلسات زوجی استخراج شده و سپس دادههای جمع آوری شده طی ۷ مرحله شامل مطالعه متون مصاحبه و دریافت ایدههای کلی، ساختن خلاصههای تفسیری، تحلیل و تبادل نظر تیم پژوهشی برای استخراج مضامین اصلی، روشن سازی و دسته بندی دادهها، تعیین و توصیف معانی مشترک، استخراج الگوهای بنیادین و برقراری ارتباط بین مفاهیم و مضامین فرعی و تهیه نسخه نهایی از مضامین مستخرج، مورد تحلیل قرار گرفتند. جامعه

1. Sayer and Bianchi
2. Brines and Joyner

مورد مطالعه این پژوهش در گروه زوجهای شاغل دارای رضایت زناشویی، کلیه زوجهای شاغل دارای رضایت زناشویی شهر نورآباد (لرستان) در سال ۱۳۹۷ بود که دارای ازدواجی با بیش از ۵ سال دوام و حداقل یک فرزند، تنها یک بار ازدواج کرده و به فهم ماهیت و معنای تجربه خویش علاقه‌مند بوده و ضمن اذعان خود به برخورداری از رضایت زناشویی، در پرسشنامه انریچ (فرم ۴۷ سؤالی) نمره بالاتر از ۱۶۱ (که نشانگر رضایت زناشویی زیاد و فوق‌العاده است)، کسب کرده باشند. دیگر ملاکهای ورود در این گروه، حداقل مدرک تحصیلی دیپلم، حداقل ۳۰ سال سن و داشتن کار تمام وقت بود. در این گروه از راهبرد نمونه‌گیری هدفمند و استراتژی گلوله‌برفی جهت انتخاب نمونه‌ها و واحدهای مورد نظر (تجارب زیسته زوجهای شاغل) استفاده شد. با روش نمونه‌گیری گلوله‌برفی، اولین زوج شاغل دارای رضایت زناشویی به‌طور هدفمند و با استفاده از اذعان خود زوج به رضایت زناشویی، پرسشنامه رضامندی زناشویی انریچ (فرم کوتاه ۴۷ سؤالی) انتخاب شده و سپس از آن زوج خواسته شد که زوج دیگری را که دارای ملاکهای این پژوهش و مایل به همکاری باشند، معرفی کنند. این روند تا دستیابی به تعداد زوجهای موردنظر، جهت اشباع مقوله‌های قابل شناسایی، ادامه پیدا کرد. از آنجایی که ملاک اندازه نمونه مورد مطالعه، به اشباع رسیدن داده‌های به دست آمده بود، بعد از مصاحبه با ۹ زوج شاغل دارای رضایت زناشویی، داده‌ها به اشباع رسید؛ اما جهت حصول اطمینان، مصاحبه‌ها تا ۱۲ زوج ادامه پیدا کرد.

جامعه مورد مطالعه زوجهای متعارض شاغل نیز کلیه زوجهای شاغل دارای تعارض زناشویی بود که در بازه زمانی چهار ماهه (آبان ماه تا بهمن ماه ۱۳۹۷) به کلینیک مشاوره خانواده اُفق مراجعه می‌کردند. نمونه‌گیری در زوجهای شاغل متعارض نیز به صورت هدفمند و با استراتژی در دسترس انجام گرفت. در این روش پایه انتخاب فرد برای شرکت در پژوهش، اطلاعات خاص او از موضوع موردنظر و هدف گردآوری این اطلاعات بود.

این زوجها بر اساس اذعان خود به داشتن تعارض، نمره بالا در پرسشنامه تعارضات زناشویی (MCQ) (نمره خام ۱۸۷ و بالاتر به دست آمده از آن، که نشان دهنده تعارض شدید و یا روابط شدیداً آسیب‌پذیر است) انتخاب شدند. در مورد گروه زوجهای شاغل متعارض، اشباع داده‌ها پس از ۱۰ مصاحبه رخ داد که جهت حصول اطمینان، مصاحبه‌های این گروه نیز تا ۱۲ زوج تداوم یافت. ملاکهای ورود به پژوهش برای زوجهای شاغل دارای تعارض زناشویی، علاوه بر تشخیص تعارضات زناشویی، همان ملاکهای زوجین دارای رضایت بوده و ملاکهای خروج از مطالعه نیز داشتن هرگونه اختلال روانشناختی و بیماری جسمانی بود. مشخصات جمعیتی زوجهای شاغل شرکت‌کننده در این پژوهش در جداول (۱) و (۲) آمده است.

جدول (۱) مشخصات جمعیتی زوجهای شاغل دارای تعارضات زناشویی

تعداد فرزند	تحصیلات	شغل	طول عمر زندگی زناشویی	سن	جنسیت	کد زوج شاغل
۳	فوق لیسانس	کارمند شهرداری	۲۰ سال	۴۱	زن	۱
	لیسانس	کارمند اداره برق		۴۸	مرد	
۱	لیسانس	آموزگار	۱۰ سال	۳۳	زن	۲
	لیسانس	کارمند کمیته امداد		۳۹	مرد	
۱	تحصیلات حوزوی	طلبه / معلم	۶ سال	۳۱	زن	۳
	فوق دیپلم	متصدی بنگاه معاملات ملکی		۳۶	مرد	
۲	لیسانس	پرستار	۱۲ سال	۳۸	زن	۴
	لیسانس	کارمند پتروشیمی		۴۲	مرد	

تعداد فرزندان	تحصیلات	شغل	طول عمر زندگی زناشویی	سن	جنسیت	کد زوج شاغل
۲	دیپلم	فروشنده بوتیک زنانه	۱۱ سال	۳۴	زن	۵
	دیپلم	نگهبان شیفتی		۳۷	مرد	
۲	لیسانس	تحویله دار بانک	۹ سال	۲۹	زن	۶
	دیپلم	متصدی نمایشگاه اتومبیل		۳۵	مرد	
۴	دیپلم	خیاط زنانه	۲۱ سال	۴۲	زن	۷
	فوق دیپلم	تعمیرکار اتومبیل		۴۹	مرد	
۲	لیسانس	کارمند اداره بهزیستی	۱۲ سال	۳۸	زن	۸
	لیسانس	آموزگار		۴۴	مرد	
۲	لیسانس	دبیر عربی	۱۹ سال	۴۰	زن	۹
	دیپلم	نظامی		۴۷	مرد	
۱	لیسانس	کارمند نمایندگی بیمه	۸ سال	۳۳	زن	۱۰
	فوق لیسانس	کارمند تدارکات اداره دولتی		۳۹	مرد	
۲	فوق دیپلم	بهیار	۷ سال	۲۸	زن	۱۱
	فوق دیپلم	بهیار		۳۷	مرد	
۱	لیسانس	پرستار	۹ سال	۳۳	زن	۱۲
	لیسانس	پرستار		۳۵	مرد	

جدول (۲) مشخصات جمعیتی زوجهای شاغل دارای رضایت زناشویی

تعداد فرزند	تحصیلات	شغل	طول عمر زندگی زناشویی	سن	جنسیت	کد زوج شاغل
۳	لیسانس	حسابدار بانک	۱۸ سال	۴۲	زن	۱
	لیسانس	آموزگار		۴۶	مرد	
۲	لیسانس	تکنسین اتاق عمل	۱۲ سال	۳۷	زن	۲
	لیسانس	مهندس بهداشت محیط		۴۳	مرد	
۱	لیسانس	آموزگار	۶ سال	۴۰	زن	۳
	فوق لیسانس	مدیر مدرسه		۴۰	مرد	
۲	فوق لیسانس	دبیر تربیت بدنی	۸ سال	۳۹	زن	۴
	فوق لیسانس	دبیر ریاضی		۳۳	مرد	
۲	لیسانس	آرایشگر	۱۹ سال	۳۶	زن	۵
	فوق دیپلم	کارمند اورژانس اجتماعی		۴۵	مرد	
۳	دکتری	پزشک عمومی	۹ سال	۴۱	زن	۶
	لیسانس	دبیر کامپیوتر		۳۶	مرد	
۲	فوق دیپلم	آموزگار	۱۳ سال	۴۱	زن	۷
	لیسانس	آموزگار		۴۲	مرد	
۲	لیسانس	مدیر مدرسه غیرانتفاعی	۱۵ سال	۴۱	زن	۸
	دکتری	هیأت علمی دانشگاه		۴۴	مرد	
۱	فوق لیسانس	آموزگار	۱۰ سال	۳۵	زن	۹
	فوق لیسانس	آموزگار		۳۷	مرد	
۱	لیسانس	تکنسین آزمایشگاه	۵ سال	۳۲	زن	۱۰
	فوق لیسانس	متصدی امور تسهیلات بانک		۳۸	مرد	

تعداد فرزندان	تحصیلات	شغل	طول عمر زندگی زناشویی	سن	جنسیت	کد زوج شاغل
۲	فوق دیپلم	انباردار مدرسه	۳۴ سال	۴۹	زن	۱۱
	دیپلم	کارگر کارخانه ایزوگام سازی		۵۴	مرد	
۴	فوق دیپلم	مدیر آموزشگاه رانندگی	۳۲ سال	۴۵	زن	۱۲
	دیپلم	جواهر فروش		۵۲	مرد	

در این پژوهش برای جمع‌آوری داده‌ها، از مصاحبه عمیق نیمه‌ساختاریافته استفاده شد. در این مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته، زوج (زن و شوهر) شرکت کردند. همچنین علاوه بر استفاده از روش مصاحبه، از سایر روشهای جمع‌آوری اطلاعات در پدیدارشناسی نظیر یادداشت‌برداری میدانی^۱ و مشاهده نیز استفاده شد.

مصاحبه‌ها در دامنه زمانی ۴۷ تا ۷۵ دقیقه، متناسب با خلُق، آستانه تحمل و علاقه شرکت‌کنندگان انجام شد. مصاحبه‌کننده تلاش کرد تا پیش از شروع مصاحبه، با زوج مورد مصاحبه رابطه‌ای دوستانه برقرار کند و به اصطلاح پس از باز شدن یخ فضا و در اثنای صحبت‌های دوستانه وارد جریان مصاحبه شود. سپس با اجازه زوجهای شرکت‌کننده و با اطمینان از محرمانه بودن، جریان مصاحبه‌ها با بهره‌گیری از ابزارهای دیجیتال ضبط می‌شد. همچنین در مورد تمایل شرکت‌کنندگان برای ضبط کردن صدا، ابتدا از زوج سؤال می‌شد و در صورت توافق، صدا ضبط شده، در غیر این صورت به یادداشت‌برداری پاسخها اکتفا می‌شد. سؤالات مصاحبه نیز به‌گونه‌ای مطرح می‌شدند که رشته گفتگو قطع نشود، اما به هنگام سرد شدن یا انحراف از موضوع گفتگو سعی می‌شد با سؤالات هدایت‌کننده، فرایند مصاحبه به مسیر اصلی بازگردد.

1. field notes

به منظور دسترسی به ادراک و تجارب زیسته مصاحبه شوندهگان، در تدوین طرح سؤالات مصاحبه عمیق نیمه ساختاریافته زوجی از رویکرد سه گانه به مصاحبه پدیدارشناسی (سیدمن، ۲۰۰۶) الگوبرداری شد. هدف از این رویکرد سه گانه این است که شرکت کنندگان، تجارب خود را بازسازی کنند، آن را در زمینه زندگی‌هایشان قرار داده و معنای آن را بازتاب دهند. بر همین اساس، در بخش اول برای تمرکز بر تاریخچه زندگی، تجربه زوج شرکت کننده در زمینه یا بستر موضوع قرار داده می‌شد. این کار با سؤال پرسیدن در مورد موضوع تا حد ممکن از اوائل زندگی زناشویی تا زمان مصاحبه، انجام شد. برای همین منظور و قرار دادن نقش زوج در زمینه تاریخچه زندگی شان، سؤالات با مطلع چطور پرسیده شد (برای مثال، می‌تونید بگید چطور شد که در مورد مسائل مالی تعارض پیدا کردین؟ چه نوع مشکلاتی در زمینه مسائل مالی دارید؟ تا جایی که ممکنه از اوائل زندگی زناشویی تا حال رو مرور کنین و به من پاسخ بدین). این گونه سؤالات، طیف وسیعی از رویدادهای تقویمی در گذشته زندگی زوج و خانواده آنها را بازسازی و بازگویی می‌کرد، که در نهایت منجر به کشف زمینه‌های مالی مؤثر بر رضایت/ تعارضات زناشویی آنها می‌شد. در بخش دوم رویکرد سه گانه فوق، بر جزئیات واقعی تجربه زندگی شده کنونی زوجهای شرکت کننده در حوزه موضوع مورد مطالعه (مسائل مالی) تمرکز شد. در این بخش از زوجها خواسته می‌شد این جزئیات را بازسازی کنند (برای مثال، می‌تونید یکی از مشکلات مالی بین خودتون و همسرتون رو تعریف کنید؟ چطور این مشکلات را برطرف می‌کنید؟) در بخش سوم نیز از زوجها خواسته شد تا معنای تجربه زیسته شان را بازتاب دهند. (برای مثال، وقتی در مورد مدیریت مالی زوج شاغل حرف می‌زنیم، چه جور زوجی تو ذهن تون میاد؟) بخش سوم در صورتی می‌توانست مؤثر باشد که پایه آن در دو بخش نخست مصاحبه، بنا نهاده شده باشد. به جز این نمونه سؤالات اولیه، مصاحبه کننده هیچ سؤال از پیش تعیین شده یا ارجحی

نداشته و مصاحبه بیشتر حالت گفتگو و مکالمه داشت نه جلسات پرسش و پاسخ. در مواقع لزوم جهت عمیق‌تر شدن مصاحبه و برای دستیابی به جزئیات بیشتر و کسب اطلاعات دقیق‌تر، سؤالات کاوشی مانند «می‌تونید در این مورد بیشتر توضیح بدین؟»، «لطفاً مثالی از تجربه خودتون بیان کنین» مورد استفاده قرار می‌گرفت. آخرین سؤالات در پایان هر مصاحبه این بود که «دوست داشتن چه چیزی ازتون بپرسم که به درک ما از مسائل مالی زوج شاغل کمک می‌کنه؟»، «آیا چیز دیگه‌ای هست که در این مورد به من بگید؟» گاهی اوقات این سؤالات پایانی اطلاعات جدیدی را از زوج فرا می‌خواند. توالی سؤالات برای زوجهای شرکت‌کننده مشابه نبود، زیرا فرایند طرح سؤالات بستگی به فرایند مصاحبه و پاسخهای هر زوج داشت. داده‌ها در طول یک دوره چهارماهه جمع‌آوری، ثبت، کدگذاری و در قالب مضامین اصلی و فرعی طبقه‌بندی گردید.

برای تجزیه و تحلیل داده‌های حاصل از مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته، از روش دیکلمن و همکاران^۱ (۱۹۸۹) که دارای ماهیت تیمی بوده و در پدیدارشناسی تفسیری مرسوم است، استفاده شد. بر مبنای این روش تحلیل (پولیت و بک، ۲۰۰۴)؛ در پژوهش حاضر برای رسیدن به هدف، هفت گام طی شد. در مرحله اول پس از پایان هر مصاحبه و ثبت مشاهدات و یادداشت‌برداریهای میدانی، برای دستیابی به یک ایده کلی، مصاحبه‌های شرکت‌کنندگان مکرراً گوش داده شد و اظهاراتشان کلمه‌به‌کلمه روی کاغذ ثبت و چندین بار مرور شدند. در مرحله دوم، پژوهشگران در جستجو برای کشف موضوعات بالقوه، آنچه را که دیده و شنیده به صورت «خلاصه تفسیری» در می‌آوردند. در این مرحله زیر اطلاعات با معنی و صحبت‌های مرتبط با موضوع پژوهش، خط کشیده شده و به این طریق عبارات مهم مشخص شده و معانی نهفته در آن درک و استخراج شدند (استخراج معانی آشکار و نهفته در متون

1. Diekelmann
2. Polit and Beck
3. interpretative summary

مصاحبه‌ها). این معانی صرفاً همان بیان ساده شرکت‌کنندگان نبود، بلکه فضای مصاحبه و چگونگی پاسخ زوج به پرسشها را نیز در بر می‌گرفت. در مرحله سوم متون نوشتاری و محتوی مصاحبه‌ها به صورت تیمی (پژوهشگران) مورد تبادل نظر و تحلیل قرار گرفته تا ضمن رسیدن به یک درک مشترک، درون‌مایه‌ها یا مضامین اصلی استخراج شوند. در مرحله چهارم، بعد از استخراج درون‌مایه‌ها، تیم پژوهشی مجدد مفاهیم استخراج شده را به دقت مطالعه کرده و ضمن روشن‌سازی و طبقه‌بندی داده‌ها، یک تحلیل کلی و ترکیبی از هر متن یا مصاحبه به‌عمل آورد. در این مرحله هرگونه نرسیدن به توافق و تناقض موجود در تفاسیر از طریق مراجعه به متون مصاحبه‌ها یا شرکت‌کننده‌ها رفع شد. در مرحله پنجم، متون مصاحبه‌ها به منظور شناسایی، تعیین و توصیف معانی مشترک و عملکردها مقایسه شدند. مرحله ششم با شناسایی و استخراج الگوهای بنیادین که ارتباط درون‌مایه‌ها را برقرار می‌کرد، دنبال شد. در مرحله پایانی به منظور تبیین، روشن‌سازی و طبقه‌بندی و رفع هرگونه عدم توافق و تناقضات موجود در تفاسیر، نسخه‌ای پیش‌نویس از درون‌مایه‌ها یا مضامین جهت اعتباربخشی و نگارش نسخه نهایی گزارش طرح به اعضای تیم پژوهشی و افراد صاحب‌نظر در زمینه پژوهشهای پدیدارشناختی ارائه شد. در بخش کیفی از به‌کارگیری طبقات از پیش تعیین شده اجتناب شد تا طبقات از درون داده‌ها استخراج شوند. برای عملیات ذکر شده، از نرم‌افزار MAXQDA12 استفاده شد. به‌منظور صحت و اعتبار داده‌های پژوهشی از چهار شاخص اعتبار گوبا و لینکلن^۱ (۱۹۸۹)؛ قابلیت اعتبار^۲، قابلیت تصدیق^۳، قابلیت اطمینان و کفایت^۴ و قابلیت تعمیم و انتقال^۵ استفاده شد. برای تضمین قابلیت اعتبار داده‌ها پس از تحلیل هر مصاحبه، متن مصاحبه دوباره به زوج شرکت‌کننده ارجاع می‌شد تا صحت و سقم مطالب، تأیید و در صورت لزوم اصلاحات لازم اعمال شود. برای تضمین قابلیت تصدیق، سعی بر

1. Guba and Lincoln
4. reliability and adequacy

2. credibility
5. generalization and transferability

3. confirmability

آن بود که تیم پژوهشی پیش فرضهای پیشین خود را تا حد امکان در فرایند جمع‌آوری داده‌ها دخالت نداده تا ضمن لحاظ شدن دانش و دیدگاههای تیم پژوهشی، تجارب زیسته زوجهای شاغل شرکت‌کننده در پژوهش نیز معرفی و بازنمایی شود. برای تضمین قابلیت اطمینان و کفایت نیز از نظرات صاحب‌نظران حوزه خانواده استفاده شد. به‌همین منظور متون مربوط به مصاحبه‌ها برای بررسی دقیق‌تر و کدگذاری به صاحب‌نظران و یک متخصص پژوهش کیفی نیز داده شد. از فرد متخصص مذکور درخواست شد، او نیز کدگذاری داده‌ها را در نرم‌افزار MAXQDA12 انجام دهد. میزان توافق کدگذاران که هر دو از نرم‌افزار نام برده استفاده کردند، مناسب، قابل توجه و تضمین‌کننده دیگری برای نشان دادن اطمینان و کفایت داده‌ها بود (۸۰٪).

یافته‌ها

پس از تحلیل مصاحبه‌های انجام گرفته با ۱۲ زوج شاغل دارای رضایت و ۱۲ زوج شاغل دارای تعارضات زناشویی و بعد از کدگذاری و دسته‌بندی مفاهیم اولیه، ۲ مضمون اصلی و ۱۱ مضمون فرعی از تجارب زیسته آنان در مورد مسائل مالی استخراج شد. در ادامه این مضامین اصلی و فرعی به همراه مفاهیم اولیه آنها مرور می‌شود. فهرست مضامین اصلی و فرعی مستخرج از تجارب زیسته زوجین شاغل در جداول (۳) و (۴) آمده است.

مضمون اصلی ۱: کشمکش مالی

مضمون اصلی به دست آمده از تحلیل گفته‌های زوجهای شاغل دارای تعارضات زناشویی، کشمکش مالی بود. فرایند تحلیل داده‌ها در این مضمون اصلی منجر به شناسایی ۶ مضمون فرعی شامل ترجیح مالی، روابط نامناسب مالی، عدم تعهد مالی، ضعف در مهارتهای مالی، مدیریت منفرد مالی و خشونت مالی شد.

مضمون فرعی ۱-۱: ترجیح مالی

اولین مضمون فرعی به دست آمده از تحلیل مصاحبه زوجهای شاغل در مضمون کشمکشهای مالی، ترجیح مالی بود که خود حاصل پنج مفهوم اولیه شامل تلقی نادرست از پول، انگیزه‌های منحصراً مالی، اولویت دادن به مسائل مالی، روابط مبتنی بر حسابداری مالی و نگرانیهای مالی در مورد آینده بود. حجم زیادی از تعارضات زناشویی میان زوجهای شاغل از آنجا نشأت می‌گیرد که معمولاً علایق و ارزشهای هر یک از آنان در مورد مسائل مالی متفاوت بود. مسائل مالی در غالب این زوجها، اولویت اول را دارد.

برداشت برخی از زوجهای شاغل متعارض از پول به گونه‌ای خاص بود. یکی از زنان شاغل در مورد آن چنین گفت: «بازم آگه به عقب برگردم انتخاب می‌کنم که شاغل باشم، چون پول واسه من آزادی برای خرج کردن و قدم برداشتن برای رسیدن به آرزوهایم رو می‌ده. تازه از کجا معلوم فردا و پس فردا چی پیش می‌اد آگه به روز بخوام جدا بشم این شغل و درآمد خیلی به دردم می‌خوره» (زن، پرستار، ۹ سال زندگی مشترک).

یکی از شرکت‌کنندگان در پژوهش نیز در این رابطه گفت: «به همکارام می‌گفتم من فقط زن شاغل می‌خوام، چیز دیگه‌ای هم برام مهم نیست ... رو همین حساب دنبال یه زن شاغل بودم، آخه تو این دوره زمو نه یه نفر تنهایی نمی‌تونه چرخ خانواده رو بچرخونه» (مرد، کارمند پتروشیمی، ۱۲ سال زندگی مشترک).

مصاحبه‌شونده دیگری اولویت دادن به مسائل مالی را اینگونه بیان کرد: «[شوهرم] تو این زندگی همش دنبال پول و مسائل مالی، احساس می‌کنم منم بخاطر پول انتخاب کرده، این فکر منو پریشان می‌کنه، وقتیم میاد تو ذهنم آمپر می‌چسبونم» (با خنده) (زن، پرستار، ۱۲ سال زندگی مشترک).

مضمون فرعی ۲-۱: روابط نامناسب مالی

در سبک زندگی زوج شاغل، زن و شوهر هر دو درآمد دارند و به واسطه تزریق پول به خانواده، قدرت بیشتری پیدا می‌کنند، از این رو در صورتی که نتوانند روابط متقابل مالی را برابر و منصفانه کنند، تعارضات زناشویی اجتناب‌ناپذیر خواهد بود. در صورت بی‌توجهی به روابط مالی میان زوج، بذر انهدام روابط کاشته شده و بنای خانواده رو به اضمحلال خواهد گذاشت. دومین مضمون فرعی شناسایی شده در کشمکش مالی زوجهای شاغل متعارض، حاصل مفاهیم اولیه منت گذاشتن مالی، کاهش اعتماد مالی، نبود انصاف و برابری مالی، نبود مشارکت مالی، پنهان کاری مالی و تضاد مالی بود.

یکی از مصاحبه‌شوندگان گفت: «... با اینکه اون خونه رو با پول دو تا مون خریدیم اما به نام شوهرم سند خورد، خیلی وقتا از خودم میپرسم مگه منم حق السهم مو از اون ملک ندادم مگه منم براش وام نگرفتم، پس چرا چیزی به اسم من نیست. ماشینم که گرفتیم همین بود، وقتی بهشون فکر می‌کنم ازش [شوهرم] بیزار میشم» (زن، کارمند بهزیستی، ۱۲ سال زندگی مشترک).

یکی از زنان شرکت‌کننده فقدان مشارکت مالی همسرش را اینگونه بیان کرد: «بیشتر خرجهای خونه رو من می‌دم. نادر که خیلی دست به جیب نمیشه، تازه بعدشم می‌گه حقوقت چی شد، فکر می‌کنه همه این خدمات رایگانه، شهریه مهد کیانا [دختر ۵ ساله خانواده] و هزینه‌های حسین [پسر ۳ ساله خانواده] رو من می‌دم، هزینه‌های دکتر و دارو رو هم از حقوق خودم می‌دم. تازه چشم روشنیهای فامیلم من حساب می‌کنم. اصلاً عین خیالش نیست می‌گه حقوقتو بده من، خودم همه رو حساب می‌کنم» (زن، بهیار، ۷ سال زندگی مشترک).

یکی از زنان شاغل مصاحبه‌شونده نیز ضمن بیان پنهان‌کاری مالی خود در روابط با شوهرش، گفت: «راجع به حقوقم هیچ وقت به شوهرم راستشو نگفتم که حقوق چقدر می‌گیرم الان نزدیک هشت ساله از زندگی مشترکمون می‌گذره هنوزم نمی‌دونه ... مردها از

نظر من قابل اطمینان نیستن یعنی یا تنبل می‌شن یا همه حقوق زنو می‌گیرن و زن باید هم محتاج باشه هم شاغل» (زن، کارمند بیمه، ۸ سال زندگی مشترک).

یکی از مردان شرکت‌کننده نیز ضمن بیان تضادهای مالی میان خود و همسرش، گفت: «همش دنبال عوض کردن دکور و مبلمان و در و دیوار و اینجور چیزاست ... چند بارم رفته عمل زیبایی کرده، به نظرتون این بی‌توجهی نیست وقتی خانواده مخارج ضروری تری داره ... درک نمی‌کنه دیگه، چیزیم می‌گی سریع جواب می‌ده واسه خرج کردن پول خودمم باید ازت اجازه بگیرم» (مرد، کارمند پتروشیمی، ۱۲ سال زندگی مشترک).

مضمون فرعی ۳-۱: عدم تعهد مالی

تعدادی از زوجهای شاغل دارای تعارض در بیان تجارب زیسته خود عنوان می‌کردند در آغاز و ادامه زندگی مشترکشان، طرف مقابل تعهدات مالی به ایشان سپرده است که به مرور زمان در قبال آن تعهدات، مسئولیت‌پذیر نبوده و یا پایبندی به آن قول و قرارهای مالی نداشته است.

یکی از شرکت‌کنندگان در زمینه فقدان مسئولیت‌پذیری مالی همسرش گفت: «همه هزینه‌های خانواده رو دوش منه، زنم می‌گه درآمد من فقط برای خودمه اگر دوست داشتم کمک می‌کنم ولی من هیچ مسئولیت مالی ندارم، اون وقتایی هم که پول توجیبی به بچه‌ها می‌دم دارم بهت لطف می‌کنم» (مرد، کارمند اداره دولتی، ۲۰ سال زندگی مشترک).

شرکت‌کننده دیگری ناپایبندی همسرش به قول و قرارهای مالی را اینگونه بیان کرد: «اولش که ماشینو خریدیم، کبری بهم قول داد که یک‌درمیان قسطاشو پرداخت کنه، الان زده زیرش می‌گه ماشین که مال من نیست خودت برو قسطشو بده. برام خیلی سنگینه که هر سه ماه شیش میلیون قسط بدم. سر همین موضوع گفتم دیگه نمی‌خوای بری سرکار ... اگه از اول بهم قول نمی‌داد نمی‌رفتم زیر بار این قسط سنگین» (مرد، متصدی نمایشگاه اتومبیل، ۹ سال زندگی مشترک).

مضمون فرعی ۴-۱: ضعف در مهارتهای مالی

دیگر مضمون فرعی استخراج شده از تحلیل مصاحبه‌های زوجین شاغل در حوزه کشمکش مالی، ضعف زوجین در مهارتهای مرتبط با مدیریت مالی بود؛ سه مفهوم اولیه تشکیل دهنده این مضمون فرعی شامل نبود برنامه‌ریزی مالی، ناهماهنگی مالی و ترفندهای منفی مالی بود. یکی از شرکت‌کنندگان فاقد مهارتهای مالی، گفت: «هیچ برنامه‌ای واسه مسائل مالی نداریم. همین جوری خرج می‌کنیم وسطای بُرجم که می‌شه همیشه کم می‌اریم. صدبار بهش گفتم اینجوری نمی‌شه باید یه فکری کرد. ایندفعه نتونستیم قسط ماشین مونو بدیم. ضامنه زنگ زده می‌گه شما که هر دو تون شاغلین دیگه چرا» (زن، خیاط، ۲۱ سال زندگی مشترک). یکی از مردان مصاحبه‌شونده در این زمینه گفت: «باهام هماهنگ نیست. رفته تو یه قرعه‌کشی خانوادگی اسم نوشته، ماهی پونصد هزار می‌ده اونجا، بهش می‌گم من با این کارت مخالف نیستم ولی خُب هماهنگ می‌کردی منم در جریان باشم. اون دفعه‌ام رفته بود همه وام داداشش رو تسویه کرده بود بدون اینکه به من بگه» (مرد، متصدی نمایشگاه اتومبیل، ۹ سال زندگی مشترک).

شرکت‌کننده دیگری نیز از ترفندهای منفی مالی خود در ارتباط با همسرش پرده برداشت و گفت: «دلش خوشه که کارت بانکیش دست خودشه ... اصلاً بهش فشار نمی‌ارم که پولاشو بیاره وسط. عوضش می‌ذارم جمع شه بعدش واسه خرید ماشین یا زمین خودش می‌اد کارتشو بهم میده ...» (مرد، معلم، ۱۲ سال زندگی مشترک).

مضمون فرعی ۵-۱: مدیریت منفرد مالی

مسائل مالی زوجین معمولاً به سه شکل، جیب مشترک مالی، مدیریت در اختیار مرد و مدیریت در اختیار زن و قطره چکانی به طرف مقابل، اداره می‌شود. از بین زوجهای شاغل شرکت‌کننده در این پژوهش، بیش از نیمی از آنان عنوان کردند که مدیریت امور مالی خانواده

در اختیار یکی از زوجین است و بنا به اظهارات خودشان، این عامل زمینه‌ساز بسیاری از تعارضات زناشویی میان آنان بوده است. علاوه بر مدیریت مالی تک‌نفره زن یا مرد، دیگر مفهوم اولیه به‌دست آمده از مصاحبه با زوجین شاغل دارای تعارض زناشویی، بیان مکرر حقوق من و حقوق تو یا پول من و پول تو توسط زوجین بود.

یکی از شرکت‌کنندگان در این مورد گفت: «همه درآمد شوهرم خرج خورد و خوراک خونه خودمون و پدرش می‌شه، منم به گفته خودش باید خرج خودمو خودم در بیارم. اگر لازم باشه روزی یک میلیون مواد غذایی برای خونه بگیره این کارو می‌کنه اما اگه من بهش بگم سر راه از داروخانه یه قرص هزارتومنی بخر دریغ می‌کنه. ما هیچوقت با هم خرید یا حتی مطب دکتر نمی‌ریم که مبادا مجبور شه ویزیت منو حساب کنه، واقعاً خسته شدم از این زندگی ... طوری برخورد کرده که اخلاق منم کم‌کم داره مثل خودش می‌شه طوری که حاضر نیستم از حقوقم چیزی واسه خونه خرج کنم» (زن، معلم، ۱۰ سال زندگی مشترک). شرکت‌کننده دیگر که مدیریت منفرد مالی زنش را تجربه کرده است، چنین گفت: «فقط به اندازه پول سیگار و بنزین بهم پول می‌ده و بقیه حقوق و پس‌انداز دست خودشه. ماه گذشته می‌خواستم اول بروج به کم پول واسه خرج عمل [جراحی] بابام بفرستم گلی قیل‌وقال کرد، آخرشم نداشت» (مرد، نگهبان شیفتی، ۱۱ سال زندگی مشترک). مصاحبه‌شونده شماره ۳ نیز از مدیریت پول در اختیار مرد و قطره چکانی به زن روایت کرد: «همه چی دست شوهرمه. حقوق من که سر ماه سرازیر می‌شه تو حساب شخصیش. از اون ور وقتی هم پول می‌خوام باید دم به ساعت باهاش کلنجار برم و دعوا بشه که راضی بشه بهم پول بده» (زن، معلم، ۶ سال زندگی مشترک).

مضمون فرعی ۶-۱: خشونت مالی

با توجه به پُررنگ بودن مسائل مالی در زندگی زوجهای شاغل دارای تعارضات زناشویی،

ناگزیر خوشونت مالی در روابط آنان به کرات به چشم می‌خورد. ۲۳ مورد مصداق خوشونتهای مالی در مصاحبه با زوجهای شاغل متعارض شرکت‌کننده در این پژوهش استخراج شد. این شکل از خوشونت، کمتر شناخته شده است اما زندگی بسیاری از زوجها را بی سروصدا و به شدت تحت تأثیر قرار می‌دهد و آثار مخرب قابل‌تأملی دارد. خوشونت مالی منجر به محدود کردن شریک زندگی در دسترسی به منابع مالی یا اطلاعات درباره چگونگی کسب و خرج درآمد مالی خانواده می‌شود. این مضمون فرعی حاصل ۷ مفهوم اولیه واریز حقوق حاصل از کار زن به حساب مرد، وابستگی در تصمیم‌گیری و هزینه کرد حقوق خود، سوءاستفاده مالی از همسر، کنترل نحوه هزینه کرد درآمد همسر، منع حضور همسر در تصمیم‌گیریهای مالی خانواده، منع دسترسی همسر به حساب مشترک مالی و تحقیر مالی همسر بود. بنا به تجارب زیسته، این نوع خوشونت بیشتر علیه زنان شاغل رخ می‌دهد اما در مصاحبه‌ها نمونه‌هایی نیز علیه مردان گزارش شد. نمونه‌هایی از گزارشهای شرکت‌کنندگان در زمینه خوشونت مالی در زیر آمده است:

«از وقتی رفتم سر کار، کارت بانکی دست خودم نیست، به محض واریز حقوق، همه مبلغو به حساب خودش واریز می‌کنه. چیزیم که می‌گم بهونه می‌اره که تو اصلاً واسه چی می‌ری سر کار...» (زن، کارمند بیمه، ۸ سال زندگی مشترک).

«... این بلا سر منم اومده مثل من خیلی از خانمهای اطرافم که شاغل هستند حتی موجودی حساب خودشون رو هم نمی‌دونن کارت حقوق مصادره آقا هست آقا وام می‌گیره خونه و ماشین می‌خره اقساط رو خانم پرداخت می‌کنه (با تعجب نگاه می‌کند) آقا حتی حاضر نمی‌شه یک دُنگ اون خونه و ماشینم به اسم خانم بزنه» (زن، بهیار، ۷ سال زندگی مشترک).

«تو هیچ کاری با من مشورت نمی‌کنه ... بدون اینکه بهم بگه حقوق منو برداشته برده تو بانک مهر سرمایه‌گذاری کرده تا وام بگیره، وقتیم بهش می‌گم آخه مگه نباید منم در جریان

باشم می‌گه شما مردها شَم اقتصادی ندارین ... خونه که خرید، ماشینو که عوض کرد اصلاً من در جریان نبودم ... کلاً منو داخل آدم حساب نمی‌کنه» (مرد، نظامی، ۱۹ سال زندگی مشترک).

مضمون اصلی ۲: سازواری مالی

ملاک سنجش یک ارتباط موفق از نظر مالی، فقدان تعارض نیست، بلکه ادراک زوج و نحوه مواجه شدن با آن چالشها و تعارضات مالی و بازگشت به روال عادی مهم‌تر است. بنا به تجارب زیسته زوجهای شاغل دارای رضایت زناشویی، آنان نیز با مشکلات مالی دست‌وپنجه نرم می‌کنند اما نگرش این دسته از زوجها و طریقه حل‌وفصل مسائل مالی توسط آنها متفاوت با زوجین شاغل متعارض بود. تحلیل بیانات زوجهای شاغل دارای رضایت زناشویی نیز منجر به شناسایی دومین مضمون اصلی تحت عنوان سازواری مالی شد. ۵ مضمون فرعی به‌دست آمده از تحلیل این مضمون اصلی عبارت بودند از عدم ترجیح مالی، روابط بهینه مالی، تعهد مالی، زندگی مالی مشترک و مهارتهای مالی زوج.

مضمون فرعی ۱-۲: عدم ترجیح مالی

پول و مسائل مالی همیشه در روابط زوجی تأثیرگذار بوده و نقش مهمی در ثبات و تداوم رابطه زناشویی دارد. این امر به‌ویژه در روابط زوج شاغل که هر دو درآمد دارند، برجسته‌تر است. بیانات تعداد زیادی از زوجهای شاغل دارای رضایت زناشویی در این پژوهش نشان داد این زوجین عواملی دیگری همچون راحتی و آرامش همسر و لذت بردن از زندگی را ترجیح داده و فقط روی پول تمرکز نکرده و مسائل مالی در اولویت اول آنها نیست. مضمون فرعی ترجیح مالی برگرفته از ۴ مفهوم اولیه تلقی درست از پول، تمرکز نداشتن بر مسائل مالی، انگیزه‌های فرا مالی و اولویت نداشتن انگیزه‌های مالی بود.

تلقی درست یکی از زنان مصاحبه شونده از پول در گفتارش چنین نمود داشت: «تو زندگی ما تا جایی پول مهمه که بهمون آرامش بده، نه اینکه آرامش مونو بگیره. این قدر پول می‌خوام که راحت زندگی کنیم. همین که تونستیم با حقوقهامون کاری کنیم که از زندگی لذت ببریم کافیه. اگه یه روزی همین پول بخواد بین ما جدایی بندازه اصلاً نمی‌خوامش» (زن، مدیر مدرسه، ۱۵ سال زندگی مشترک).

در اولویت نبودن مسائل مالی از بیانات مرد مصاحبه شونده شماره ۹ نیز نمود داشت: «از همون روز اولیم که ازدواج کردیم پول و موضوعات مالی واسه من و همسرم خیلی اولویت نداشت. واقعیتش اینه اگه زوج شاغل هدف اولشون رو بذارن رو مسائل مالی، ممکنه بعد مدتی تمکن مالی پیدا کنن اون وقت مشکلات خودبه‌خود پیش میاد. ولی ما خودمون اولویتمونو گذاشتیم رو علاقه به هم، در سایه این اولویت، بقیه مشکلات حل شدن» (مرد، معلم، ۱۰ سال زندگی مشترک).

مضمون فرعی ۲-۲: روابطه بهینه مالی

بیانات تعداد زیادی از زوجین دارای رضایت زناشویی (۲۶ فراوانی) در این مضمون فرعی از وجود ارتباط متقابل مناسب در مورد موضوعات مالی و درک مناسب طرفین از مسائل مالی خبر داد. این مضمون فرعی شامل ۱۰ مفهوم اولیه درک همدلانه مالی، احساس انصاف و برابری مالی، مشارکت همپارانه در مسائل مالی، حمایت متقابل مالی، برقراری اعتماد مالی در طول زمان، قدردانی مالی، شوخی در حساب و کتابهای مالی، مراقبت مالی از همسر، دلگرمی مالی و تعاملات باز در مورد مسائل مالی بود.

یکی از زنان شاغل در بانک، درک همدلانه خود در مورد مسائل مالی را این گونه روایت کرد: «بعضی وقتا توی بانک، همکاران مرد ما رو با زنهای خانه‌دار مقایسه می‌کنن و می‌گن شما خیلی اهل خرید و خرج کردن نیستید. راستش وقتی زن خارج از خونه کار می‌کنه،

با مشکلات پول درآوردن آشنا می‌شده، اینجوری ارزش کار همسرشو بیشتر می‌دونه و بهتر درکش می‌کنه» (زن، حسابدار بانک، ۱۸ سال زندگی مشترک).

مصاحبه‌شونده دیگری در مورد روابط همیارانه خود و همسرش در مسائل مالی گفت: «شاید باور نکنین ولی تو زمینه‌های مالی ما خیلی کم مشکل داریم. نه ایشون روی من کنترل مالی می‌ذاره نه من به‌خاطر مسائل مالی بهش گیر میدم. چون من ماهانه حقوق می‌گیرم ولی خانم درآمد روزانه داره. خانمم تو مسائل مالی مشارکت می‌کنه ولی منم کم نمی‌ذارم سر ماه که می‌شه حقوقمو می‌ذارم واسه خونه. اوائل اشتغالم چون هنوز رسمی نبودم چند ماه اوادم بیرون، ولی همسرم نداشت آب تو دلمون تکون بخوره» (مرد، کارمند اورژانس اجتماعی، ۱۹ سال زندگی مشترک).

شرکت‌کننده شماره ۸ نیز ضمن تأیید وجود چالشهای مالی در تاریخچه روابط میان خود و همسرش، در مورد برقراری اعتماد مالی در طول زمان گفت: «اوائل تو زندگیمون بی‌اعتمادی مالی بود، بیشترشم بخاطر همکاران محل کار خانم بود که تحریکش می‌کردن ولی به مرور زمان وقتی همدیگه رو بیشتر شناختیم، تونستیم از هر نظر به‌خصوص مسائل مالی بهم اعتماد کنیم. به نظرم تا زمان نگذره این اعتماد به دست نمی‌اد» (مرد، هیأت علمی دانشگاه، ۱۵ سال زندگی مشترک).

یکی از مردان مصاحبه‌شونده درباره نقش مؤثر شوخی در حساب و کتابهای مالی گفت: «حُب طبیعی گاهی تو مسائل مالی احساس بی‌انصافی به‌وجود میاد، اما نباید خیلی اونو جدی گرفت و روش حساس شد. منم خودم هر وقت سر این مسائل بینمون اختلافی پیش میاد با زبون شیرین و گاهی هم به شوخی می‌گم خانم هر چی ما داریم مال شماست و ما فقط مسئول جمع‌آوری و نگهداری اموال شما هستیم، هر وقت دلت خواست بیا بریم بزنم به نامت تا دلت آروم بگیره. بعدش هر دو تا مون حسابی می‌خندیم و تنش کم می‌شه» (مرد، هیأت علمی دانشگاه، ۱۵ سال زندگی مشترک).

بر خلاف زوجهای شاغل متعارض که در زمینه مسائل مالی همدیگر را دلسرد می‌کردند،

زوجین شاغل دارای رضایت زناشویی در مصاحبه‌هایشان بر دلگرمی مالی متقابل تأکید داشتند: «هر وقت به پول نیاز داشتم و گرفتاری مالی واسم پیش اومده، همه درآمد و پول و حسابشو گذاشته وسط. بعدشم نه منت گذاشته و نه به روم آورده. تازه می‌گه من هر چی دارم واسه زندگی‌مو» (مرد، جواهرفروش، ۳۲ سال زندگی مشترک).

مضمون فرعی ۳-۲: تعهد مالی

مسئولیت‌پذیری و تعهد در قبال مسائل مالی مضمون فرعی دیگری است که زوجهای شاغل دارای رضایت زناشویی در بیان تجارب زیسته‌شان در مورد مسائل مالی به آن اشاره کردند. این مضمون فرعی متشکل از ۳ مفهوم اولیه مسئولیت‌پذیری مالی، تعهد در قبال مخارج خانواده و دریغ نکردن کمک مالی از یکدیگر بود.

مصاحبه‌شونده شماره ۲ در مورد متعهد بودن زوج در قبال مخارج مشترک خانواده گفت: «ما هر دو مون واسه خونه خرج می‌کنیم. هر کدوم مون زودتر از سر کار برگرده خریدها رو انجام می‌ده ... اصلاً سر این دعوا نداریم که کی بیشتر خرید کرده و کی کمتر. هزینه کردن واسه خانواده وظیفه هر دو تامونه» (زن، مهندس بهداشت محیط، ۱۲ سال زندگی مشترک). یکی از زنان شاغل نیز در مورد دریغ نکردن کمک مالی متقابل به‌عنوان نمادی از تعهد مالی میان زوج گفت: «هر وقت پول خواسته بهش دادم. خداییش اونم حقوقشو کامل چند بار واسه تجهیز آرایشگاه خرج کرده. کلاً هر کدومون نیاز مالی داشته باشه اون طرف مقابل هر چی داشته باشه مضایقه نمی‌کنه» (زن، آرایشگر، ۱۹ سال زندگی مشترک).

مضمون فرعی ۴-۲: زندگی مشترک مالی

بسیاری از زوجین شاغل دارای رضایت زناشویی (۲۹ فراوانی) در بیان تجارب زیسته خود عنوان کردند که مسائل مالی خانواده را به‌صورت مشترک یا به تعبیر خود با جیب

مشترک مالی مدیریت می‌کنند. زندگی مشترک مالی برگرفته از ۶ مفهوم اولیه جیب مشترک مالی، توافق زوجی روی مسائل مالی، نقشهای مکمل مالی، شفافیت مالی، سهم‌گذاری مالی و دسترسی مشترک به منابع مالی بود. زندگی مشترک مالی در روابط زوجهای شاغل دارای رضایت زناشویی در بیان زوجین زیر به سهولت نمایان است:

«به نظرم وقتی داریم زیر یک سقف زندگی می‌کنیم همه چی مشترکه. ما هیچ وقت خودمونو از نظر مالی جدا از هم ندیدیم. اعتقادیم به این ندارم که خرج خونه با شوهر باشه و زنم هر چی داره مال خودشه، خود ما اینجوری خرج می‌کنیم که اولش حقوق همسرمو خرج می‌کنیم، تموم بشه حقوق منو خرج می‌کنیم. هر چی از حقوق من بگونه پس‌انداز می‌کنیم. پس‌اندازهای خُرد تو حساب من و لی بیشتر که بشه واریز می‌کنیم تو حساب مشترکمون» (زن، معلم، ۶ سال زندگی مشترک).

«... البته من و همسرم دو تا حساب مشترک داریم یکی رو برای پس‌انداز و اون یکی رو هم برای خرج کردن گذاشتیم ... واسه حسابی که پس‌اندازه فقط به کارت گرفتیم که دست هیچکدومون نیست و تو خونه ست، واسه حسابی هم که خرج خودمون و خونه رو از اونجا می‌دیم دو تا کارت داریم که دست هر دومونه» (زن، تکنسین آزمایشگاه، ۵ سال زندگی مشترک).

در شکل دیگری از زندگی مشترک مالی، برخی از زوجهای شاغل دارای رضایت زناشویی (۲ مورد) مسائل مالی را با توافق متقابل به یکی از زوجین واگذار و دیگری بر او نظارت می‌کرد. در این مورد یکی از شرکت‌کنندگان گفت: «من اصلاً شَم مالی ندارم (لبخند می‌زند) ولی به‌مرور تو زندگی مشترکمون فهمیدم شوهرم تو مسائل مالی مهارت بیشتری داره و اهل حساب و کتاب مالیه، واسه همینم تو بحثهای مالی همه چی رو بهش واگذار کردم و خودم فقط نظارت می‌کنم (با خنده)» (زن، مدیر مدرسه، ۱۵ سال زندگی مشترک).

شفافیت مالی متقابل یکی از ویژگیهای اساسی زندگی مشترک مالی بود که شرکت‌کننده شماره ۱۰ در مورد آن گفت: «جفتمون از حقوق و درآمد هم خبر داریم. مثلاً من می‌دونم پارسا چقدر

در ماه اضافه کاری می گیره و چقدر وام بهش تعلق می گیره و کجاها سرمایه گذاری می کنه. منم اگه جایی هزینه کنم همه رو بهش می گم. کاری کردیم که نیازی به چک کردن کارت همدیگه نداریم چون هیچ چیز پنهان مالی بینمون نیست ... اگه به موقع طرف مقابل بگه دقیق چقدر، بی تعارف فیش و کارتو بهم نشون می دیم» (زن، تکنسین آزمایشگاه، ۵ سال زندگی مشترک).

مضمون فرعی ۵-۲: مهارتهای مالی زوج

زوجهای شاغل از نظر اقتصادی وضعیت مناسب تری دارند اما کسب درآمد صرف نمی تواند به رشد اقتصادی خانواده کمک کند بلکه چگونگی مدیریت آن مهم تر است. مدیریت مالی نیازمند کسب مهارت است. تحلیل داده های مرتبط با سازواری مالی نشان داد زوجین شاغل دارای رضایت زناشویی با استفاده از این مهارتها، مسائل مالی را مدیریت کرده و اختلافات مالی میان خود را حل و فصل می کنند. این مضمون فرعی برگرفته از ۵ مفهوم اولیه شامل آگاهی از دیدگاههای مالی یکدیگر، ترفندهای مثبت مالی، برنامه ریزی مشترک مالی، گرداندگی مالی و زندگی هدفمند مالی بود.

توجه به دیدگاههای مالی همسر قبل از ازدواج و شناخت وی از منظر مالی، یکی از مهارتهای مالی زوجین شاغل دارای رضایت زناشویی بود. یکی از همین زوجین گفت: «قبل از ازدواجمون راجع به نظرات مالی همدیگه سؤال پرسیدیم. من خودم سعی کردم اول همسرمو خوب بشناسم ببینم چه تیپ آدمیه اهل سوءاستفاده مالی است یا نه، خدا رو شکر اهل این چیزها نبود. تو اون چند ماه نامزدی حساسیتهای مالی و نقاط ضعف همدیگه رو پیدا کردیم مثلاً من فهمیدم حیدر چقدر راجع به مسائل مالی رُکه، اوائل پذیرشش سخت بود ولی به مرور بهش عادت کردم» (زن، مهندس بهداشت محیط، ۱۲ سال زندگی مشترک). یکی از شرکت کنندگان نیز از یک ترفند مثبت مالی در اوائل ازدواج شان گفت: «وقتی تازه ازدواج کرده بودیم خیلی پول من و پول تو و حقوق من و حقوق تو می کرد، تا اینکه

آخر بُرج لیست بلندبالایی گذاشتم جلو دستش که فاکتور هزینه‌های خودش و مهمونای خانوادگی و سهمش از هزینه‌های آب، برق، گاز و تلفن بود... چند روزی رفت تو لاک خودش تا اینکه بالاخره فهمید یه زندگی مشترک، مسائل مالیشم مشترکه. اومد با هم حرف زدیم و از اون به بعد خدا رو شکر دیگه مشکلی نداشتیم هیچ وقتم ابراز نارضایتی نکردیم» (مرد، هیأت علمی دانشگاه، ۱۵ سال زندگی مشترک).

مصاحبه‌شونده دیگری با اشاره به برنامه‌ریزی مشترک مالی به‌عنوان یکی از مهارت‌های مالی گفت: «ببینید ما دقیقاً مشخص می‌کنیم که هر کدام از ما درآمدشو تو چه زمینه‌ای از خانواده خرج کنه. مثلاً تعیین می‌کنیم که خرج‌های روزمره خونه از حقوق کدومون پرداخت بشه و یا پرداخت شهریه باشگاه ورزشی و کلاسای بچه به‌عهده کی باشه یا قسطا و قبضا رو کی بده... مبلغی رو هم واسه پس‌انداز و حتی مواقع ضروری کنار می‌ذاریم. خلاصه در مورد ریز همه برنامه‌های مالیمون با هم حرف می‌زنیم و همه رو قلمی می‌کنیم [می‌نویسیم]» (زن، معلم، ۱۰ سال زندگی مشترک).

یکی از زنان شاغل نیز در مورد این مهارت‌ها، هدفمندی مالی خود و همسرش را چنین بیان کرد: «دوست نداشتیم توی مسائل مالی زندگیمون باری به هر جهت و بدون برنامه باشه به همین خاطر با هم رفتیم یک حساب مشترک توی یکی از بانکها که سودم می‌ده باز کردیم و وقتی اقساط و پرداخت‌های ضروری رو می‌دادیم بقیه حقوقمون رو توی این حساب مشترک می‌داشتیم. این کار چند تا حُسن داشت اول اینکه به هم اطمینان می‌دادیم که چیز پنهانی وجود نداره، دوم اینکه ولخرجی کمتر می‌کردیم سوم اینکه می‌دونستیم دقیقاً چقدر پس‌انداز داریم و کجا می‌تونیم سرمایه‌گذاری کنیم ... الانم دوست داریم مبلغشو روزبه‌روز بیشتر کنیم تا زودتر به هدفهامون برسیم» (زن، تکنسین آزمایشگاه، ۵ سال زندگی مشترک).

جدول (۳) مضامین اصلی و فرعی مستخرج از تجارب زیسته زوجین شاغل دارای تعارضات

زناشویی از مسائل مالی

مضامین اصلی	فراوانی	مضامین فرعی	فراوانی	مفاهیم اولیه	فراوانی	
کشمکش مالی	۸۳	ترجیح مالی	۱۲	تلقی نادرست از پول	۲	
				انگیزه‌های منحصراً مالی	۲	
				اولویت دادن به مسائل مالی	۴	
				روابط مبتنی بر حسابداری مالی	۲	
				نگرانیهای مالی در مورد آینده	۲	
				منت گذاشتن مالی	۲	
	روابط نامناسب مالی	۲۴	عدم تعهد مالی	۵	کاهش اعتماد مالی	۴
					عدم انصاف و برابری مالی	۲
					عدم مشارکت مالی	۳
					پنهان کاری مالی	۷
					تضاد مالی	۶
					عدم مسئولیت‌پذیری در قبال مسائل مالی	۲
عدم تعهد مالی	۳	عدم تعهد مالی	۳	عدم پابندی به قول و قرارهای مالی	۳	

مضامین اصلی	فراوانی	مضامین فرعی	فراوانی	مفاهیم اولیه	فراوانی
کشمکش مالی	۸۳	مدیریت منفرد مالی	۱۲	حقوق من، حقوق تو	۵
				پول در اختیار زن	۳
				پول در اختیار مرد و قطره چکانی به زن	۴
		ضعف در مهارت‌های مالی	۷	عدم برنامه‌ریزی مالی	۲
				عدم هماهنگی مالی	۲
				ترندهای منفی مالی	۳
		خشونت مالی	۲۳	واریز حقوق حاصل از کار زن به حساب مرد	۲
				عدم استقلال در تصمیم‌گیری و هزینه کرد حقوق خود	۳
				سوءاستفاده مالی از همسر	۴
				کنترل نحوه هزینه کرد درآمد همسر	۵
				منع حضور همسر در تصمیم‌گیری‌های مالی خانواده	۲
				منع دسترسی همسر به حساب مشترک مالی	۳
تحقیر مالی همسر	۴				

جدول (۴) مضامین اصلی و فرعی مستخرج از تجارب زیسته زوجین شاغل دارای رضایت

زناشویی از مسائل مالی

مضامین اصلی	فراوانی	مضامین فرعی	فراوانی	مفاهیم اولیه	فراوانی		
سازواری مالی	۹۲	عدم ترجیح مالی	۱۴	تلقی درست از پول	۴		
				عدم تمرکز بر مسائل مالی	۲		
				اولویت نداشتن انگیزه‌های مالی	۴		
				انگیزه‌های فرامالی	۴		
		روابط بهینه مالی			۲۶	درک همدلانه مالی	۳
						احساس انصاف و برابری مالی	۲
						مشارکت همیارانه در مسائل مالی	۲
						حمایت متقابل مالی (پشتیبانی مالی از همسر)	۲
						برقراری اعتماد مالی در طول زمان	۲
						قدردانی مالی	۴
						شوخی در حساب و کتابهای مالی	۲
						مراقبت مالی از همسر	۳
						دلگرمی مالی	۴
						تعاملات باز در مورد مسائل مالی	۲
تعهد مالی		۷		مسئولیت‌پذیری مالی	۲		
				تعهد در قبال مخارج خانواده	۲		
				دریغ نکردن کمک مالی از یکدیگر	۳		

فراوانی	مفاهیم اولیه	فراوانی	مضامین فرعی	فراوانی	مضامین اصلی
۹	جیب مشترک مالی	۲۹	زندگی مالی مشترک	۹۲	سازواری مالی
۶	توافق زوجی روی مسائل مالی				
۲	نقشهای مکمل مالی				
۷	شفافیت مالی				
۲	سهم گذاری مالی				
۳	دسترسی مشترک به منابع مالی				
۲	آگاهی از دیدگاههای مالی یکدیگر	۱۶	مهارتهای مالی زوج		
۲	ترندهای مثبت مالی				
۵	برنامه ریزی مشترک مالی				
۵	گرداندگی مالی				
۲	زندگی هدفمند مالی				

بحث

پژوهش کیفی حاضر با روش پدیدارشناسی تفسیری به بررسی تجارب زیسته زوجهای شاغل از مسائل مالی پرداخت. تحلیل تجارب مشارکت کنندگان، منجر به شناسایی ۲ مضمون اصلی تحت عناوین کشمکش مالی (با مضامین فرعی: ترجیح مالی، خشونت مالی، فقدان مهارتهای مالی، فقدان تعهد مالی، مدیریت منفرد مالی و روابط نامناسب مالی) و سازواری مالی (با مضامین فرعی: فقدان ترجیح مالی، روابط بهینه مالی، تعهد مالی، زندگی مالی مشترک و مهارتهای مالی زوج) شد. مسائل مالی چیزی بیش از صحبت کردن و مشاجره پیرامون پول و بودجه است. هر چند پیش از اجرای این پژوهش کیفی با توجه به مطالعات پیشین تصور می شد مشکلات مالی در سبک زندگی زوج شاغل وجود دارد اما انتظار این حجم عظیم از مشکلات نمی رفت. شاخص مهمی که این پژوهش کیفی را منحصر به فرد

می‌سازد مصاحبه با زوجهای دارای رضایت و تعارض بود که امکان مقایسه هر دو گروه در زمینه مسائل مالی را فراهم کرد.

اولین مضمون فرعی به‌دست آمده در مورد مسائل مالی در هر دو گروه زوجهای شاغل دارای رضایت و دارای تعارضات زناشویی به‌ترتیب نبود ترجیح مالی و ترجیح مالی بود. وقتی واژه زوج شاغل به گوش می‌رسد ناگزیر درآمد و مسائل مالی نیز به ذهن متبادر می‌شود. زوجین هر دو شاغل در مصاحبه‌های خود فهم متفاوتی از مسائل مالی نشان دادند. برای برخی از آنان پول و مسائل مالی بر دیگر مسائل اولویت داشت و برای برخی نیز مسائل مالی مهم، ولی در اولویت اول نبود. این تفاوت معنای پول در ذهن زوجین و اولویت‌بندیهای متفاوت در مورد مسائل مالی یکی از مرزهای جداکننده زوجهای شاغل دارای رضایت از زوجین دارای تعارضات زناشویی بود. مشکلات بسیاری از زوجها درباره مسائل مالی از آنجا نشأت می‌گیرد که معمولاً علایق و ارزشهای هر یک از دیگری متفاوت است. چیزی که برای یکی از زوجها مهم است مثلاً پس‌انداز فردی یا حساب پس‌اندازی که نتواند از حدی کم‌تر شود ممکن است برای دیگری به آن اندازه مهم نباشد. در این صورت تعارضات زناشویی مرتبط با مسائل مالی شدت بیشتری می‌گیرند. مدنی لواسانی و وثوقی (۲۰۱۴) در پژوهشی کیفی دریافتند که زنان برای پول، چهار معنای فردی، خانوادگی، فرهنگی و حوزه عمومی قائلند. به نظر می‌رسد زوجهای شاغل متعارض در مضمون فرعی ترجیح مالی، به پول معنای فردی داده و انگیزه‌های مالی خود در ازدواج را به سایر اولویتهای زوجی و خانواده ترجیح داده‌اند. در مقابل زوجهای شاغل دارای رضایت در مضمون فرعی فقدان ترجیح مالی، به مسائل مالی خود معنای خانوادگی داده و آرامش و راحتی خانواده را بر پول اولویت داده‌اند. برخی از مردان مصاحبه‌شونده دارای تعارض، انگیزه خود از ازدواج با یک زن شاغل منحصراً به دغدغه‌های مالی مرتبط می‌کردند. برخی از زنان متعارض نیز استقلال اقتصادی را راهی برای دستیابی به آزادی شخصی و رهایی از قیدوبند همسرشان عنوان می‌کردند. این استقلال

اقتصادی حتی چشم‌انداز طلاق را برای زنانی که از وضعیت زناشویی خود رضایت ندارند، نویدبخش ساخته است. این نتیجه هم‌خوان با برخی آمارهای منتشر شده در این زمینه است. برای مثال، برخی پژوهشها نشان می‌دهند که وقوع طلاق عاطفی در بین زنان شاغل سه برابر و طلاق قانونی در بین زنان شاغل تقریباً دو برابر طلاق در بین همه زنان و چهار برابر زنان غیر شاغل است (زعفرانچی، ۲۰۰۹).

دومین مضمون فرعی مشترک در بیانات زوجین شاغل دارای رضایت و تعارضات زناشویی، مضمون روابط مالی بود. بنا به تجارب زیسته زوجین شاغل، روابط زوجی پیرامون مسائل مالی می‌تواند منجر به اضمحلال یا بهبودی رابطه شود یافته‌های پژوهش نظری پور (۲۰۱۳) نشان داد که زوجین دارای زندگی موفق و پایدار، به راحتی می‌توانند در رابطه با نحوه حل مشکلات مالی به وجود آمده، تعامل کنند. نتیجه جالب دیگر در پژوهش نظری پور (۲۰۱۳) که بر اهمیت روابط مناسب در حل مسائل مالی میان زوجین تأکید می‌کرد این بود که در صورت کمک به زوجین در برقراری روابط زناشویی مستحکم، آنها قادر به حل و فصل مؤثر مشکلات زناشویی خود از جمله مشکلات مالی خواهند بود. نتایج پژوهش حاضر در مورد تأثیر روابط مناسب مالی بر رضایت زناشویی زوجین، همخوان با نتایج مطالعه نظری پور (۲۰۱۳) است که بیان می‌کند نحوه تعامل زوجین در حل مشکلات مالی مؤثر بوده و موجب پویایی روابط زوجی می‌شود. یکی از مهم‌ترین موضوعات منجر به تعارضات مالی در روابط زوج شاغل این بود که زنان گرایش بیشتری به اختصاص پول برای نیازهای روان‌شناختی نظیر زیبایی و منزلت اجتماعی دارند، ولی شوهران اینگونه هزینه کردن را نشانه بی‌توجهی و نبود درک کافی همسرشان تلقی می‌کنند و این خود سبب تعارضات شدید و حتی خشونت میان زوجین می‌شد. همچنین از دید زوجهای شاغل دارای رضایت زناشویی، درک همدلانه، جلب اعتماد مالی، حمایت و قدردانی متقابل، دلگرمیهای مالی و به‌طور کلی برقراری روابط سازنده بین همسران در مورد مسائل مالی، نقشی تعیین‌کننده در سازواری

مالی میان آنان دارد که این یافته‌ها با نتایج پژوهشهای مرتبط در این زمینه (مک گنوجا و همکاران^۱، ۱۹۹۳؛ استانلی و همکاران^۲، ۲۰۰۲؛ بورگوین و همکاران^۳، ۲۰۰۵) همخوان است. سومین مضمون فرعی به‌دست آمده از تحلیل بیانات زوجهای شاغل در مورد مسائل مالی، تعهد و بی‌تعهدی مالی بود. تعهد نقشی تمام‌وکمال در برانگیختن زوجین برای مقابله با فراز و نشیبهای زندگی زناشویی بازی می‌کند (فرزانه و همکاران، ۲۰۱۷). غالباً دو جنبه برای تعهد در زندگی زناشویی در نظر گرفته می‌شود که گاهی اوقات از آنها با جنبه‌های «از خود گذشتگی» و «اجبار و محدودیت» یاد می‌شود. از خودگذشتگی در زندگی مشترک یعنی این که هر یک از همسران بخواهند رابطه‌شان را مقدم بر هر چیز دیگری بدانند و اهداف فردی خود را به اهداف همسرشان گره بزنند. هر دو نفر باید نهایت سعی خود را برای چرخیدن چرخ زندگی مشترک بکنند و علائق شخصی خود را برای رفاه و خوشبختی همسرشان قربانی کنند؛ البته به شکلی که منجر به سوءاستفاده نشود. این جنبه از تعهد در بیانات زوجهای شاغل دارای رضایت به‌ویژه مفاهیم مسئولیت‌پذیری مالی و دریغ نکردن کمک مالی از یکدیگر نمود دارد که در آن هر زوجی از نظر مالی همسر خود را مورد حمایت کامل قرار می‌دهد و از هیچ کمک مالی مضایقه نمی‌کند. وقتی یک خانواده در شرایط بحران مالی قرار می‌گیرد، افراد به روحیه مثبت و دلجویی نیاز دارند. افراد متعهد در این شرایط در برابر اشتباهات مالی همسر که به بحران منجر شده است با سعه صدر بیشتری نسبت به همسران فاقد تعهد رفتار می‌کنند و بدون پرخاشگری و با آرامش بیشتر قادرند اوضاع را سریع‌تر به شرایط عادی برگردانند. جنبه اجبار و محدودیت در تعهد مالی نیز همان عاملی است که همسران را در سختیهای مالی زندگی کنار یکدیگر نگه می‌دارد. اگر زن و شوهر بخواهند برای مدتی طولانی در کنار هم بمانند، باید بر روی جنبه‌های ناخوشایند مالی هم کار کرده یا

1. McConocha
2. Stanley
3. Young and Walker

با آن سازگار شوند. بیانات نمونه همچون «وقتی هم مشکل مالی بوده همیشه پای کار بوده» «هر چی داشته باشه مضایقه نمی‌کنه» گویای این امر است. در بیانات زوجهای شاغل دارای تعارضات زناشویی نیز فقدان دو جنبه ذکر شده؛ از خودگذشتگی و اجبار و محدودیت کاملاً آشکار بود. بیانات نمونه‌ای همچون «همه هزینه‌های خانواده رو دوش منه» «درآمد من فقط برای خودمه...» «من هیچ مسئولیت مالی ندارم» «سر ماه شوهرم کاری به هیچی نداره...» «خودم نباشم جهان نباشد...» نشانگر نبود از خودگذشتگی به‌عنوان یکی از جنبه‌های تعهد مالی است. فقدان جنبه اجبار و محدودیت نیز در بیانات زوجین متعارض مشهود بود. برای نمونه می‌توان به بیاناتی همچون «سر همین موضوع گفتم دیگه نمی‌خوای بری سرکار» «قابل تحمل نیست» «اصلاً از این وضعیت خوشم نمی‌اد» اشاره کرد.

چهارمین مضمون فرعی مشترک استخراج شده از تحلیل بیانات زوجهای شاغل در این پژوهش، نحوه مدیریت مالی بود. در خانواده‌های سنتی یا تک شاغل، این امر با توجه به اشتغال نداشتن تمام وقت زن، حساسیتهای کمتری دارد و زن به‌ویژه در جوامع تحت نفوذ الگوهای سنتی و کلیشه‌های جنسیتی، مدیریت مالی مرد را می‌پذیرد اما در خانواده زوجهای شاغل، با توجه به این که زن نیز درآمد و پول ناشی از اشتغال خود را به خانواده تزریق می‌کند، انتظار دارد در تمام یا دست‌کم بخشی از مدیریت مسائل مالی نقش داشته باشد و وقتی این امر محقق نمی‌شود، تعارضات زناشویی میان زوج شاغل نضح می‌گیرند. تحلیل داده‌ها در این مضمون نشان داد که اکثر زوجهای شاغل متعارض به دو صورت (انفرادی) پول در اختیار زن و پول در اختیار مرد و قطره چکانی به زن، مسائل مالی را مدیریت می‌کردند. در تعداد زیادی از این زوجین (۷ زوج) مدیریت منفرد بر مسائل مالی حاکم بود و این نوع مدیریت سبب‌ساز تعارض شده و بیان مکرر حقوق من، حقوق تو یا مال من و مال تو این تعارضات زوجی را تشدید می‌کرد. تحلیل داده‌های مرتبط با این مضمون فرعی در زوجهای شاغل دارای رضایت زناشویی نیز منجر به شناسایی انواعی از زندگی مشترک مالی همچون جیب مشترک مالی و سهم‌گذاری

مالی با ویژگیهای آن مانند شفافیت مالی، توافق زوجی روی مسائل مالی و دسترسی مشترک به منابع مالی شد. در واقع اینگونه زوجها با مسائل مالی به عنوان یک تیم برخورد می کنند. این مدیریت تیمی مسائل مالی، رضایت زناشویی زوج شاغل را افزایش می دهد. محسن زاده و همکاران (۲۰۱۴) هم راستا با نتایج فوق در مطالعه ای پدیدارشناختی، وحدت مالی میان زن و شوهر را یکی از دلایل رضایت از ازدواج یافته و معتقدند این وحدت مالی فضای بیشتر برای همکاری زوجی در اختیار زن و شوهر قرار داده و همین زمینه ساز رضایت زوجی می شود. یافته های حاصل از این مضمون با نتایج حاصل از مطالعه و گلر و همکاران (۲۰۰۸) که سیستم مدیریت پول در خانواده را در سه طبقه کل درآمد در اختیار زن، کل درآمد در اختیار مرد و سیستم خزانه مشترک تقسیم بندی می کنند تطابق داشته که در طبقات اول و دوم آن تعارضات زناشویی بین زوجین شایع است. همچنین نتایج پژوهش حاضر در مورد دو نوع مالکیت فردی و مشترک مسائل مالی با نتایج مطالعه بورگوین و همکاران (۲۰۰۷) هم خوان بود. زوجهای دارای مالکیت فردی، بیشترین تعارضات و زوجهای دارای مالکیت اشتراکی کمترین تعارضات زناشویی را تجربه کردند. پژوهشهای متعدد (گرافوا، ۲۰۰۷؛ گودمانسون و همکاران، ۲۰۰۷؛ داو، ۲۰۰۸) بر مشکلات میان زوجین به واسطه مدیریت مالی نامناسب تأکید دارند. اما نکته ای که نباید از نظر دور نگاه داشته شود، مسئله تفاوت های فردی میان زوجین است. برخی افراد اعم از زن یا مرد، استعداد یا علاقه بسیار کمی نسبت به مسائل مالی، برنامه ریزی و مدیریت مالی دارند، در این صورت طرف مقابل مدیریت مالی را برعهده گرفته و دیگری بر مسائل مالی نظارت می کند. در پژوهش حاضر این روند در مفهوم نقشهای مکمل مالی که زوجین در فرایند زندگی زناشویی متوجه علائق و استعدادهای مالی هم می شوند، کاملاً مشهود است. البته در این خانواده ها، این خطر وجود دارد که یکی از زوجین از چرخه مدیریت مالی خانواده حذف

1. Grafova
2. Gudmunson

شود، این مسئله‌ای است که باید از آن اجتناب شود زیرا می‌تواند موجب احساس تضرر در زوج برکنار شده شود که به نوبه خود می‌تواند زمینه را برای تعارضات زوجی فراهم کند. آخرین مضمون فرعی مشترک حاصل از تجارب زیسته زوجین شاغل، وجود یا نبود مهارت‌های مرتبط با مدیریت مالی بود. مهارت‌های مالی پایه همچون آگاهی طرفین از دیدگاه‌های مالی یکدیگر، هدف‌گذاری مالی و برنامه‌ریزی مشترک مالی در کاهش تنش‌های مالی و رفع تعارضات زناشویی مرتبط با مسائل مالی در زوجین دارای رضایت مؤثر بود. این نتایج با یافته‌های شوارتز^۱ و همکاران (۱۹۹۴) و نظری پور (۲۰۱۳) تطابق داشت. فقدان مهارت‌های مرتبط با مدیریت مالی در زوج‌های شاغل متعارض، موجب آشفتگی در روابط مالی زوج شده و آنان را وارد تعارضات زوجی مزمن می‌کند. برخی از این مهارت‌ها از دوره کودکی از طریق خانواده اصلی منتقل می‌شود و برخی دیگر نیاز به آموزش دارند.

خشونت مالی، تک مضمون فرعی برآمده از بیانات زوج‌های شاغل دارای تعارضات زناشویی درباره منازعات مالی بود. این نوع از خشونت به محدود کردن شریک زندگی در دسترسی به منابع مالی یا اطلاعات درباره چگونگی کسب و خرج درآمد مالی خانواده منجر می‌شود. خشونت اقتصادی در چند دهه اخیر به زمره انواع همسرآزاری درآمده است البته این بدین معنا نیست که در گذشته این آسیب وجود نداشته است، بلکه به این معناست که برخلاف آنچه به نظر می‌رسد خشونت مالی پنهان بوده ولی بسیار رایج است و اگرچه ممکن است چنین تلقی وجود نداشته باشد اما به اندازه و حتی گاه بیش از سایر اشکال خشونت علیه همسران زندگی اجتماعی و زیست روزمره‌شان را در خفا تحت تأثیر قرار می‌دهد چنانکه گاه اختیار هر شکل از کنش را از ایشان سلب می‌کند. البته برخلاف تصور عموم هر چند این نوع از خشونت بیشتر برای زنان رخ می‌دهد اما بنا به بیانات مشارکت‌کنندگان در این پژوهش، امکان وقوع آن برای مردان نیز وجود دارد. با توجه به هر دو شاغل بودن زوجین و کسب درآمد توسط ایشان

---

1. Schwartz

در این مطالعه، امکان بروز خشونت مالی در آنها نسبت به زوجهای سنتی بیشتر است و ۲۳ فراوانی در گزارشهای زوجین از این نوع خشونت، مؤید این امر است.

در مجموع مطالعه کیفی حاضر ضمن مقایسه دو گروه زوجهای شاغل راضی و متعارض از نقطه نظر مسائل مالی، این نکته را نیز بر مطالعات قبلی افزود که مهم‌تر از وجود چالشهای مالی و منازعات مرتبط با پول در سبک زندگی زوج شاغل، نحوه ادراک و مقابله زوج برای حل و فصل تعارضات مالی است. زوجهای شاغل دارای رضایت نشان دادند که پایه‌های مهارت در مدیریت مسائل مالی، قبل از ازدواج بنا شده و پس از آن این روند همچون درختی استوار به پویایی خود ادامه می‌دهد. همچنین مرور ادبیات پژوهشی و نتایج مطالعه حاضر نشان داد که خانواده زوجهای شاغل از نظر مسائل مالی ممکن است یک گروه با ریسک بالا باشند و این عامل، نیاز به نقش مذاکره را در روابط این نوع زوجین بهتر نشان می‌دهد. یافته‌های حاصل از این پژوهش می‌تواند در آموزشهای پیش از ازدواج توسط مشاوران خانواده برای کسانی که قصد ورود به سبک زندگی زوج شاغل را دارند مورد استفاده قرار گرفته یا در زوج درمانی و خانواده درمانی توسط درمانگران و مددکاران اجتماعی که با زوجهای شاغل سر و کار دارند مورد استفاده قرار گیرد. محدودیت اصلی این پژوهش، نمونه‌یابی زوجهای دارای تعارضات زناشویی بود که ملاکهای در نظر گرفته شده برای ورود نمونه به پژوهش سبب محدودیت در نمونه‌یابی می‌شد. محدودیت بعدی، تمرکز بر یک منطقه جغرافیایی خاص بود، هر چند تلاش شد تا با تنوع (سن، شغل، وضعیت اقتصادی-اجتماعی و ...) این محدودیت کمرنگ‌تر شود اما پیشنهاد می‌شود پژوهش حاضر برای فاصله‌گیری از قیود فرهنگی در سایر مناطق جغرافیایی نیز اجرا شود. از دیگر محدودیتهای این پژوهش، می‌توان به کمبود مطالعات کیفی در زمینه زندگی زوجهای شاغل اشاره کرد که این امر مقایسه نتایج را با دشواری روبرو می‌ساخت.

ملاحظات اخلاقی

مشارکت نویسندگان

همه نویسندگان در نوشتن مقاله مشارکت داشته‌اند.

منابع مالی

برای انتشار این مقاله حمایت مالی دریافت نشده است.

تعارض منافع

مقاله حاضر تعارض منافع با سایر مقالات نویسندگان ندارد.

پیروی از اصول اخلاقی پژوهش

ملاحظات اخلاقی الزامی در این پژوهش شامل کسب رضایت آگاهانه از زوجهای شاغل و گرفتن رضایت‌نامه کتبی، رازداری (استفاده از نام مستعار مانند زوج شماره ۱، ۲، و ... در تمام طول پژوهش) و حق انصراف برای شرکت‌کنندگان بود.

تشکر و قدردانی

پژوهش حاضر مستخرج از رساله دکتری آقای روح‌اله رحیمی در گروه مشاوره دانشگاه علامه طباطبائی تهران، تحت عنوان «تدوین و اعتباریابی مدل زوج ماهر براساس تجارب زیسته زوجهای شاغل و اثربخشی آن بر عملکرد و تعارضات زناشویی آنان» است. بدین وسیله از تمام زوجهای شاغلی که در این پژوهش کیفی مشارکت کرده و صبورانه و خاصانه تجارب زیسته‌شان را با ما در میان گذاشتند، قدردانی می‌کنیم.

- Abele, A. E. (2003). The dynamics of masculine-agentic and feminine-communal traits: findings from a prospective study. *Journal of personality and social psychology*, 85(4), 768-776.
- Abele, A.E. (2009). Doppelkarrierepaare – Entstehung und Relevanz der Thematik. In Funk J, Gramespacher E, Rothhäusler I (eds) *Dual Career Couples in Theorie und Praxis*. Verlag B. Budrich, Opladen.
- Abele, A. E., & Volmer, J. (2011). Dual-career couples: Specific challenges for work-life integration. In *Creating Balance?* (pp. 173-189). Springer, Berlin, Heidelberg.
- Alirezanejad, S., Khakpour, S., & Fathi, S. (2015). Economic Capital and Gender: A Study on Control Over Financial Resources Among Families in Tehran. *Social Development & Welfare Planning*, 6(21), 157-190. (in Persian).
- Apostal, R. A., & Helland, C. (1993). Commitment to and role changes in dual career families. *Journal of Career Development*, 20(2), 121-129.
- Blali, E., Bakhtiari, S. Z., Mohammadi, A., & Mohagegi, H. (2017). Effective factors of role conflict in women and its effect on family conflicts in hamadan. *Journal of Applied Sociology*, 27(4), 117-132. (in Persian).
- Becchetti, L., & Rossetti, F. (2009). When money does not buy happiness: The case of "frustrated achievers". *The Journal of Socio-Economics*, 38(1), 159-167.
- Bett, G., Kiptiony, G., & Sirera, M. (2017). Relationship between Demographic Characteristics and Marital Satisfaction for Career Couples in Kericho County, Kenya. *Journal of Humanities And Social Science*, 22(12), 53-60.
- Boehnke, M. (2007). Männerwelten–Frauenwelten. Dual Career Couples im deutsch-deutschen Vergleich. VDM, Saarbrücken.
- Brines, J., & Joyner, K. (1999). The ties that bind: Principles of cohesion in cohabitation and marriage. *American Sociological Review*, 64(3), 333–355.
- Burgoyne, C. B., Young, B., & Walker, C. M. (2005). Deciding to give to charity: A focus group study in the context of the household economy. *Journal of Community & Applied Social Psychology*, 15(5), 383-405.
- Burgoyne, C. B., Reibstein, J., Edmunds, A., & Dolman, V. (2007). Money management systems in early marriage: Factors influencing change and stability. *Journal of Economic Psychology*, 28(2), 214-228.

- Carlson, J., & Dinkmeyer, D. C. (2003). Time for a better marriage. Impact Publishers.
- Dakin, J., & Wampler, R. (2008). Money doesn't buy happiness, but it helps: Marital satisfaction, psychological distress, and demographic differences between low-and middle-income clinic couples. *The American Journal of Family Therapy*, 36(4), 300-311.
- Daszarrin, M & Daštres, A. (2016). Relationship between financial management behavior with marital satisfaction among bank employees. 3th International Conference on Research in science and Technology, Berlin, Germany.
- Dew, J. (2008). Debt change and marital satisfaction change in recently married couples. *Family Relations*, 57(1), 60-71.
- Dew, J., Britt, S., & Hušton, S. (2012). Examining the relationship between financial issues and divorce. *Family Relations*, 61(4), 615-628.
- Diekelmann NL, Allen D, Tanner C. (1989). *The NLN Criteria for Appraisal of Baccalaureate Programs: a Critical Hermeneutic Analysis*. New York: NLN Press.
- Farzaneh, A., Heydarnia, A., Amani, M. (2017). Effect of Couple's Relationship Enrichment Training on Increasing Marital Commitment. *Journal of Modern Psychological Researches*, 12(45), 39-58. (in Persian).
- Grafova, I. B. (2007). Your money or your life: Managing health, managing money. *Journal of Family and Economic Issues*, 28(2), 285-303. .
- Guba, E. G., & Lincoln, Y. S. (1989). *Fourth generation evaluation*. New York, NY: Sage Publications.
- Gudmunson, C. G., Beutler, I. F., Israelsen, C. L., McCoy, J. K., & Hill, E. J. (2007). Linking financial strain to marital instability: Examining the roles of emotional distress and marital interaction. *Journal of Family and Economic Issues*, 28(3), 357-376.
- James, A. (2002). *Couples, Conflict and Change: social work with marital relationships*: Routledge.
- Joseph, S., & Inbanathan, A. (2016). Marital disharmony among working couples in urban India: A sociological inquiry: Institute for Social and Economic Change.
- Killewald, A. (2016). Money, work, and marital stability: Assessing change in the gendered determinants of divorce. *American Sociological Review*, 81(4), 696-719.

- Laverty, S. M. (2003). Hermeneutic phenomenology and phenomenology: A comparison of historical and methodological considerations. *International journal of qualitative methods*, 2(3), 21-35.
- Madani lavasani, SH., & vosooghi, M. (2014). The social meaning of money from the perspective of married women in Karaj. *Iranian Journal of Anthropology Research*, 4, 1, 47-67. (in Persian).
- McConocha, D. M., Tully, S. A., & Walther, C. H. (1993). Household money management: Recognizing nontraditional couples. *Journal of Consumer Affairs*, 27(2), 258-283.
- Mohsenzadeh, F., Moradikochi, S., Khodadadi sangdeh, J. (2014). Phenomenological study of marital satisfaction (women's point of view). *Women's Strategic Studies*, 17(65 (Autumn 2014)), 7-36. (in Persian).
- Musavi, S. M., Samavatyan, H., & Nouri, A. (2018). The Effect of Relationship Enhancement Program (REP) and Quality of Work Life (QWL) Programs on Marital Conflicts, Marital Instability of Dual-Career Couples. *Journal of Psychological Achievements (Journal of Education & Psychology)*, 25(2), 1-20. (in Persian).
- Nayebe, H., & Golshani, M. (2013). The Effect of Resources Available to Women on Decision-making Power in the Family (Case study: Babol). *Journal of Women in Development and Politics*, 11(1), 135-152. (in Persian).
- Nazaripour, M. (2013). Family Financial Management and Couple Relationship Quality. *Family Counseling and Psychotherapy*, 3(3), 491-526. (in Persian).
- Neault, R. A., & Pickerell, D. A. (2005). Dual-career couples: The juggling act. *Canadian journal of counselling and psychotherapy*, 39(3).187-198.
- Olson, D., Olson-Sigg, A., & Larson, P. J. (2008). *The couple checkup: Find your relationship strengths*. Nashville, TN: Thomas Nelson.
- Polit, D. F., & Beck, C. T. (2004). *Nursing research: Principles and methods*. Lippincott Williams & Wilkins.
- Rajabi, G., Kaveh-Farsani, Z., Amanelahi, A., & Khojasteh-Mehr, R. (2018). Identifying the Components of Marital Relationship: A Qualitative Study. *Journal of Qualitative Research in Health Sciences*, 7(2), 172-187. (in Persian).
- Raz-Yurovich, L. (2012). Economic determinants of divorce among dual-earner couples: Jews in Israel. *European Journal of Population/Revue européenne de Démographie*, 28(2), 177-203.

- Rudra De. J. (2017). Dual Career Couples in kolkate and their stressful work life balance. *International Journal of Research - Granthaalayah*, 5(3), 213-222.
- Sadat Zafaranchi, L. (2009). Women's Employment (Articles and Discussions). Presidential Women's and Family Affairs Center. (in Persian).
- Sayer, L. C., & Bianchi, S. M. (2000). Women's economic independence and the probability of divorce: A review and reexamination. *Journal of Family Issues*, 21(7), 906-943.
- Schwartz, P. (1994). *Peer marriage: How love between equals really works*. Free Press.
- Schwebel, D. C. et al. (2012). Marital conflict and fifth-graders' risk for injury. *Accident Analysis & Prevention*, 47, 30-35.
- Seidman, I. (2006). *Interviewing as qualitative research: A guide for researchers in education and the social sciences*. New York: Teachers College Press.
- Shweta, D. R. (2017). Marital adjustment among dual career couples in relation to age. *International Journal of Innovative Research in Science*, 6(3), 4389-4392.
- Stanley, S. M., Markman, H. J., & Whitton, S. W. (2002). Communication, conflict, and commitment: Insights on the foundations of relationship success from a national survey. *Family process*, 41(4), 659-675.
- Sultana, N., Tabassum, A., & Abdullah, A. M. (2014). Dual-career couples in Bangladesh: Exploring the challenges. *Canadian Journal of Family and Youth/Le. Journal Canadien de Famille et de la Jeunesse*, 6(1), 29-57.
- Tavassoli, A., Taheri, N. (2014). Social factors affecting economic disputes in marital Life in housewives and employed women (In Tehran). *Journal of Social Problems of Iran*, 5(2), 365-390. (in Persian).
- Vogler, C., Lyonette, C., & Wiggins, R. D. (2008). Money, power and spending decisions in intimate relationships. *The sociological review*, 56(1), 117-143.
- Walther, K., & Lukoschat, H. (2008). *Kinder und Karrieren: Die neuen Paare. Eine Studie der EAF im Auftrag der Bertelsmann Stiftung*. Gütersloh: Verlag Bertelsmann Stiftung.